

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง

พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจुरะเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖/๒๕๕๙

วันศุกร์ที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๙

อ.พ. ๗/๒๕๕๙

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

เหตุผล

โดยที่การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เป็นอันตราย ต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไข โดยเร่งด่วน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐแล้ว ยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคดีความที่เกี่ยวข้อง ทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วย วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... มีเนื้อหารวม จำนวน ๔๙ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. วันใช้บังคับกฎหมาย

กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒. บทนิยาม

กำหนดบทนิยามในพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

“คดีค้ามนุษย์” หมายความว่า คดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีใจคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ไม่ว่าจะมิชอบข้อหาความผิดอื่น รวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ก.บ.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

(ร่างมาตรา ๓)

๓. ขอบเขตการใช้บังคับกรณีมีข้อหาความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกันรวมอยู่ในคดีค้ำมนุษย์ด้วย

กำหนดให้คดีค้ำมนุษย์ใดมีข้อหาความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกันรวมอยู่ด้วย และมีกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาความไว้เป็นการเฉพาะสำหรับข้อหาความผิดอื่นนั้นให้นำกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับกับข้อหาความผิดอื่นนั้นเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

๔. การวินิจฉัยในกรณีมีปัญหาคดีใดเป็นคดีค้ำมนุษย์หรือไม่

กำหนดให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัยในกรณีมีปัญหาคดีใดเป็นคดีค้ำมนุษย์หรือไม่ และกำหนดให้คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกระบวนการพิจารณาใด ๆ ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอให้ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยในกรณีมีปัญหาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕)

๕. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ

กำหนดให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๖)

๖. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๖.๑ หมวด ๑ บททั่วไป

(๑) กำหนดให้วิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็วตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๗)

(๒) กำหนดให้ในการสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นซึ่งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๘)

(๓) กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำข้อมูลประวัติ ผลกระทบ หรือความเสียหายที่เกิดต่อร่างกายหรือจิตใจ และข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็นอย่างอื่นของผู้เสียหาย ตลอดจนจนพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้องซึ่งศาลเห็นว่าจะประโยชน์ต่อการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวหรือการพิจารณาพิพากษาคดี (ร่างมาตรา ๙)

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา หรือจำเลยนอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดว่ามีลักษณะเป็นเครือข่ายหรือเป็นองค์กรอาชญากรรม หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้มีอิทธิพลหรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรกระทำผิดหรือไม่ประกอบด้วย และโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่พยานหลักฐานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ในการสั่งปล่อยชั่วคราวนั้น จะต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ และในกรณีที่เป็นการสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเจ้าพนักงานหรือบุคคลซึ่งจะต้องรับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งได้ด้วย (ร่างมาตรา ๑๐ และร่างมาตรา ๑๑)

(๕) กำหนดให้การเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นั้น พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับฟ้องคดีอาญา หรือจะยื่นคำร้องในภายหลังขณะที่คดีอาญานั้นยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี และถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่ (ร่างมาตรา ๑๒)

นอกจากการให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แล้ว ถ้าปรากฏว่า ในการกระทำความผิดมีการกระทำทารุณกรรม หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหง โดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๑๓)

รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเพื่อการลงโทษดังกล่าวนั้น ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญา และในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้เสียหายมีหน้าที่สืบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของจำเลยเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาโดยความช่วยเหลือของพนักงานอัยการ (ร่างมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง)

นอกจากนี้ ยังกำหนดห้ามมิให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ และการบังคับคดีตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (ร่างมาตรา ๑๔ วรรคสอง)

(๖) กำหนดให้ในกรณีที่ศาลอาญาสั่งรับคดีค้ำมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นนอกเขตศาลไว้พิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม หรือได้รับโอนคดีค้ำมนุษย์จากศาลอื่น ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ศาลอาญามีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ นอกเขตศาลได้ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งกำหนดให้ศาลอาญาอาจกำหนดให้ทำการไต่สวนมูลฟ้องหรือนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีที่ศาลชั้นต้นอื่นโดยใช้เจ้าหน้าที่ธุรการของศาลนั้นหรือของศาลอาญาเองทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการพิจารณาดังกล่าวก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๕)

(๗) กำหนดให้ศาลอาญามีคำสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่างมาตรา ๑๖)

(๘) กำหนดให้ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๖ หรือตามที่ศาลกำหนด ได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่างมาตรา ๑๗)

(๙) กำหนดให้คู่ความฝ่ายที่ยื่นคำคู่ความ คำร้อง คำขอ คำแถลง และสรรพเอกสารต่าง ๆ มีหน้าที่จัดทำสำเนายื่นต่อศาลในจำนวนที่เพียงพอต่อองค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความฝ่ายอื่น แต่มิให้รวมเอกสารตามมาตรา ๒๕ (ร่างมาตรา ๑๘)

(๑๐) กำหนดให้ในคดีค้ำมนุษย์ ถ้าจำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นการเปิดเผยถึงการกระทำความผิดของผู้ใช้ให้กระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดคนอื่นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินคดีแก่บุคคลเหล่านั้น ศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่จำเลยได้กระทำเพียงใดก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๙)

(๑๑) กำหนดให้ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ กล่าวคือไม่เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ (ร่างมาตรา ๒๐)

(๑๒) กำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับตามที่กำหนด และถ้าเป็นการหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ให้โจทก์รายงานผลการติดตามจับกุมจำเลยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร รวมทั้งกำหนดให้ความผิดฐานดังกล่าวไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง และกำหนดให้ผู้ซึ่งชี้ชื่อนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (ร่างมาตรา ๒๑)

๖.๒ หมวด ๒ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

(๑) กำหนดให้คำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ และในกรณีที่ศาลเห็นว่าฟ้องไม่ถูกต้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง (ร่างมาตรา ๒๒)

(๒) กำหนดให้ในคดีที่มีการไต่สวนมูลฟ้อง ก่อนเริ่มไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาลให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าจำเลยไม่มี ก็ให้ศาลพิจารณาดังทนายความให้โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

รวมทั้งกำหนดให้ในการไต่สวนมูลฟ้องนั้น จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่เห็นสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล พร้อมทั้งกำหนดให้คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๓)

(๓) กำหนดให้ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง (ร่างมาตรา ๒๔)

(๔) กำหนดให้ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธ ให้โจทก์ส่งรายงานและสำนวนการสอบสวนพร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลก่อนวันตรวจพยานหลักฐานหรือวันสืบพยานในกรณีไม่มีการตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่า ๗ วัน (ร่างมาตรา ๒๕) และกำหนดให้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้น ให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนของโจทก์มาเป็นแนวทางในการพิจารณา และอาจไต่สวนเพิ่มเติมเพื่อหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้ตามที่เห็นสมควร (ร่างมาตรา ๒๖)

(๕) กำหนดให้คู่ความทั้งสองฝ่ายอาจอ้างตนเอง บุคคลหรือหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้ (ร่างมาตรา ๒๖)

(๖) กำหนดให้ในการไต่สวน ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานหรือบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานหรือบุคคลใดตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม แล้วรายงานให้ศาลทราบและจัดส่งพยานหลักฐานดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด พร้อมทั้งกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๘)

(๗) กำหนดให้ศาลพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ (ร่างมาตรา ๒๙)

(๘) กำหนดให้ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนแล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล และให้ศาลมีอำนาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้าง แล้วจึงให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติมโดยได้รับอนุญาตจากศาลซึ่งจะใช้คำถามนำก็ได้ และหลังจากคู่ความถามพยานแล้วห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (ร่างมาตรา ๓๐)

(๙) กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นและพยานที่ศาลเรียกมาเอง รวมทั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) กำหนด (ร่างมาตรา ๓๑)

(๑๐) กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ ถ้าศาลเห็นว่าหากรอการพิจารณาหรือสืบพยานไว้ จะทำให้พยานหลักฐานสูญหายหรือถูกทำลายหรือยากแก่การนำมาศาลในภายหน้า และเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(๑๐.๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้และจำเลยไม่คัดค้าน

(๑๐.๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้

(๑๐.๓) จำเลยได้มาปรากฏตัวต่อศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไป

(๑๐.๔) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

(ร่างมาตรา ๓๒)

(๑๑) กำหนดให้เมื่อคู่ความร้องขอและมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้คู่ความคัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลได้โดยกำหนดวิธีการและเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควร (ร่างมาตรา ๓๓)

(๑๒) กำหนดให้เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น คู่ความมีสิทธิแถลงปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด (ร่างมาตรา ๓๔)

(๑๓) กำหนดให้ในกรณีที่ศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่จำเลยไม่อยู่หรือไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลเลื่อนการอ่านไป และออกหมายจับจำเลยมาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถ้าไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายใน ๑ เดือนนับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว (ร่างมาตรา ๓๕)

๖.๓ หมวด ๓ อุทธรณ์

(๑) กำหนดให้จัดตั้งแผนกคดีคำมนุษย์ชั้นในศาลอุทธรณ์ โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคำมนุษย์ที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๖)

(๒) กำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีคำมนุษย์ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง และเมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือเมื่อมีการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรับส่งอุทธรณ์หรือคำร้องเช่นนั้นพร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์เพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยเร็ว (ร่างมาตรา ๓๗)

แต่สำหรับคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต เมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษา ศาลชั้นต้นยังมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนและคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์เพื่อพิจารณาและมีคำพิพากษามาตรา ๒๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป (ร่างมาตรา ๓๘)

(๓) กำหนดให้ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ ให้เป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ (ร่างมาตรา ๓๘)

(๔) กำหนดให้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลชั้นต้นไม่ได้พิพากษาลงโทษจำเลย และโจทก์ไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ ให้ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คดีนั้นได้ภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่สิ้นสุดระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง และให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้น แต่ถ้าไม่มีการอุทธรณ์ ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นที่สุดเมื่อครบกำหนดเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง (ร่างมาตรา ๔๐)

(๕) กำหนดให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยมิชักช้า และกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุด เว้นแต่เป็นกรณีภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ กล่าวคือ ผู้ฎีกายื่นคำร้องแสดงเหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาไว้พิจารณาพร้อมกับคำฟ้องฎีกา และศาลฎีกามีคำสั่งให้รับฎีกาไว้พิจารณา (ร่างมาตรา ๔๑)

(๖) กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์มาใช้บังคับกับการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๒)

๖.๔ หมวด ๔ ฎีกา

(๑) กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้ผู้ฎีกายื่นคำร้องแสดงเหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๖ พร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์แล้วให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว (ร่างมาตรา ๔๓)

การพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องดังกล่าว ให้พิจารณาและวินิจฉัยโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อย ๓ คน (ร่างมาตรา ๔๕) และจะมีอำนาจรับฎีกาตามมาตรา ๔๓ ไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย ซึ่งรวมถึงปัญหาสำคัญในกรณีต่าง ๆ ตามที่กำหนด ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้พิจารณา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น (ร่างมาตรา ๔๖)

(๒) กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย และระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๓ การตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดีให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๔๗)

(๓) กำหนดให้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ไม่ได้พิพากษาลงโทษจำเลยและโจทก์ไม่ยื่นฎีกา ผู้เสียหายอาจยื่นคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาตามมาตรา ๔๓ ได้ภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่สิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๔๓ และถ้าศาลฎีกาสั่งรับฎีกานั้นไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๖ ให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๔๘)

(๔) กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นฎีกามาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีค้ำมนุษย์ในศาลฎีกาโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๘)

๖.๕ บทเฉพาะกาล

- กำหนดให้บรรดาคดีค้ำมนุษย์ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด (ร่างมาตรา ๔๙)

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์

พ.ศ. ....

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ

โดยที่การค้ำมนุษย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐแล้วยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการ วงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณา ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
มกราคม ๒๕๕๙

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายรัช ภาสข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นายโสภณ ขาดบุษย์จาร์	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวพันธุ์ทิพา ทอมทิพย์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสิริกันย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกานต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ..... ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. .... -๑-

- รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ..... -๔-

- กฎหมายการค้ามนุษย์กับการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพ ..... -๑๕-

ภาคผนวก

(๑) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... (๑)

(๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. .... (๑๓)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ....

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์

๑.๒ เหตุผล

โดยที่การค้ำมนุษย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐแล้วยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์

๔. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีค้ำนุชย์” หมายความว่า คดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์ที่มีใช้คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ไม่ว่าจะมืข้อหาความผิดอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ก.บ.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์

๖. ขอบเขตการใช้บังคับกรณีมีข้อหาความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกันรวมอยู่ในคดีค้ำนุชย์ด้วย (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ คดีค้ำนุชย์ใดมีข้อหาความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกันรวมอยู่ด้วยและมีกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาความไว้เป็นการเฉพาะสำหรับข้อหาความผิดอื่นนั้นให้นำกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับกับข้อหาความผิดอื่นนั้นเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

๗. การวินิจฉัยในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีค้ำนุชย์หรือไม่ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีค้ำนุชย์หรือไม่ ให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกระบวนการพิจารณาใด ๆ ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น

การขอให้ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยปัญหาตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำอย่างช้า ในวันตรวพยานหลักฐานหรือวันสืบพยานในกรณีไม่มีการตรวจพยานหลักฐาน หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ห้ามมิให้มีการขอให้วินิจฉัยปัญหาดังกล่าวอีก และเมื่อได้รับคำขอจากศาลชั้นต้นแล้ว ให้ประธานศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยและแจ้งผลไปยังศาลชั้นต้นโดยเร็ว

เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว การดำเนินการใด ๆ ระหว่างศาลชั้นต้นกับศาลอุทธรณ์ตามมาตรา นี้ จะดำเนินการโดยทางโทรสารหรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้

๘. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออก
ข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นไปด้วย
ความสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๙. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๙.๑ หมวด ๑ บททั่วไป

(๑) กำหนดให้วิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว
ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖
ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา
ในศาลแขวง มาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ วิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว
ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖
ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับ
เท่าที่พอจะใช้บังคับได้

(๒) กำหนดให้ในการสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี
หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร
ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการ
หรือสถานที่แห่งอื่นซึ่งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง
ในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ
ของประธานศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ ในการสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี
หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร
ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่
แห่งอื่นซึ่งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะ
การประชุมทางจอภาพได้

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ
ของประธานศาลฎีกา

(๓) กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำข้อมูลประวัติ ผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดต่อร่างกายหรือจิตใจ และข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็น อย่างอื่นของผู้เสียหาย ตลอดจนพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้องซึ่งศาลเห็นว่าจะประโยชน์ ต่อการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวหรือการพิจารณาพิพากษาคดี (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำข้อมูลประวัติ ผลกระทบ หรือความเสียหายที่เกิดต่อร่างกายหรือจิตใจ และข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็นอย่างอื่นของผู้เสียหาย ตลอดจนพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้องซึ่งศาลเห็นว่าจะประโยชน์ต่อการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว หรือการพิจารณาพิพากษาคดี

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยนอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความผิดว่ามีลักษณะเป็นเครือข่ายหรือเป็นองค์กร อาชญากรรมหรือผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้มีอิทธิพลหรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้อง กับการกระทำผิดหรือไม่ประกอบด้วย และโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหาย และภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่พยานหลักฐานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ในการสั่งปล่อยชั่วคราวนั้น จะต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ และในกรณีที่เป็นการสั่งของศาล หากมีการสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีอำนาจกำหนด เจ้าพนักงานหรือบุคคลซึ่งจะต้องรับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งได้ด้วย (ร่างมาตรา ๑๐ และร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๐ นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความผิดว่ามีลักษณะเป็นเครือข่ายหรือเป็นองค์กรอาชญากรรมหรือผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น เป็นผู้ที่มีอิทธิพลหรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือไม่ประกอบด้วย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่พยานหลักฐานเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๑ ในการสั่งปล่อยชั่วคราว จะต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการ หลบหนีและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ และในกรณีที่เป็นการสั่ง ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของ ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเจ้าพนักงานหรือบุคคลซึ่งจะต้องรับผิดชอบดำเนินการให้ เป็นไปตามคำสั่งได้ด้วย

(๕) กำหนดให้การเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นั้น พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับฟ้องคดีอาญา หรือจะยื่นคำร้องในภายหลังขณะที่คดีอาญานั้นยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี และถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่ (ร่างมาตรา ๑๒)

นอกจากการให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แล้ว ถ้าปรากฏว่า ในการกระทำความผิดมีการกระทำความรุนแรง หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหง โดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๑๓)

รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเพื่อการลงโทษดังกล่าวนี้ ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญา และในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษาและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้เสียหายมีหน้าที่สืบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของจำเลยเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาโดยความช่วยเหลือของพนักงานอัยการ (ร่างมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง)

นอกจากนี้ ยังกำหนดห้ามมิให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ และการบังคับคดีตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (ร่างมาตรา ๑๔ วรรคสอง)

มาตรา ๑๒ การเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับฟ้องคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในภายหลังขณะที่คดีอาญานั้นยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี

ถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ คำสั่งดังกล่าวไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๑๓ นอกจากการให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แล้ว ถ้าปรากฏว่าในการกระทำความผิดมีการกระทำทำธุรกรรม หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหงโดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้น ได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น ผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับ ฐานะทางการเงินของจำเลย ตลอดจนประวัติการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของจำเลยประกอบด้วย

มาตรา ๑๔ คำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญา และในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดี ให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษาและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้เสียหายมีหน้าที่สืบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของจำเลยเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา โดยความช่วยเหลือของพนักงานอัยการ

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ ตลอดจนการบังคับคดีตามวรรคหนึ่ง มิให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

(๖) กำหนดให้ในกรณีที่ศาลอาญาสั่งรับคดีค้ามนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นนอกเขตศาลไว้พิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม หรือได้รับโอนคดีค้ามนุษย์จากศาลอื่น ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ศาลอาญามีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ นอกเขตศาลได้ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งกำหนดให้ศาลอาญาอาจกำหนดให้ทำการไต่สวนมูลฟ้องหรือนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีที่ศาลชั้นต้นอื่น โดยใช้เจ้าหน้าที่ธุรการของศาลนั้นหรือของศาลอาญาเองทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการพิจารณาดังกล่าวก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ศาลอาญาสั่งรับคดีค้ามนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นนอกเขตศาลไว้พิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม หรือได้รับโอนคดีค้ามนุษย์จากศาลอื่น ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ศาลอาญามีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ นอกเขตศาลได้ตามที่เห็นสมควร

การดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ศาลอาญาอาจกำหนดให้ทำการไต่สวนมูลฟ้องหรือนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีที่ศาลชั้นต้นอื่นโดยใช้เจ้าหน้าที่ธุรการของศาลนั้นหรือของศาลอาญาเองทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการพิจารณาดังกล่าวก็ได้

(๗) กำหนดให้ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

(๘) กำหนดให้ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๖ หรือตามที่ศาลกำหนด ได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๖ หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(๙) กำหนดให้คู่ความฝ่ายที่ยื่นคำคู่ความ คำร้อง คำขอ คำแถลง และสรรพเอกสารต่าง ๆ มีหน้าที่จัดทำสำเนายื่นต่อศาลในจำนวนที่เพียงพอต่อองค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความฝ่ายอื่น แต่มิให้รวมเอกสารตามมาตรา ๒๕ (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ให้คู่ความฝ่ายที่ยื่นคำคู่ความ คำร้อง คำขอ คำแถลง และสรรพเอกสารต่าง ๆ จัดทำสำเนายื่นต่อศาลในจำนวนที่เพียงพอต่อองค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความฝ่ายอื่น ความในวรรคหนึ่งมิให้รวมเอกสารตามมาตรา ๒๕

(๑๐) กำหนดให้ในคดีคำมนุษย์ ถ้าจำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นการเปิดเผยถึงการกระทำความผิดของผู้ใช้ให้กระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดคนอื่น และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินคดีแก่บุคคลเหล่านั้น ศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่จำเลยได้กระทำเพียงใดก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ ในคดีคำมนุษย์ ถ้าจำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นการเปิดเผยถึงการกระทำความผิดของผู้ใช้ให้กระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดคนอื่นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินคดีแก่บุคคลเหล่านั้น ศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่จำเลยได้กระทำเพียงใดก็ได้

(๑๑) กำหนดให้ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ กล่าวคือไม่เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ

(๑๒) กำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับตามที่กำหนด และถ้าเป็นการหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ให้โจทก์รายงานผลการติดตามจับกุมจำเลยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร รวมทั้งกำหนดให้ความผิดฐานดังกล่าวไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง และกำหนดให้ผู้ซึ่งชี้ช่องจนนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นการหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ให้โจทก์รายงานผลการติดตามจับกุมจำเลยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น มีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง ให้ผู้ซึ่งชี้ช่องจนนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๙.๒ หมวด ๒ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

(๑) กำหนดให้คำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ และในกรณีที่ศาลเห็นว่าฟ้องไม่ถูกต้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ และในกรณีที่ศาลเห็นว่าฟ้องไม่ถูกต้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง

(๒) กำหนดให้ในคดีที่มีการไต่สวนมูลฟ้อง ก่อนเริ่มไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาล ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าจำเลยไม่มี ก็ให้ศาลพิจารณาดังทนายความให้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ โดยอนุโลม

รวมทั้งกำหนดให้ในการไต่สวนมูลฟ้องนั้น จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่เห็นสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล พร้อมทั้งกำหนดให้คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงผลอย่างชัดเจนประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ ในคดีที่มีการไต่สวนมูลฟ้อง ก่อนเริ่มไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาล ให้ศาลถามจำเลยว่ามีเหตุความหรือไม่มี ถ้าจำเลยไม่มี ก็ให้ศาลพิจารณาดังหมายความให้โดยให้นำ บทบัญญัติมาตรา ๑๗๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือ ข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือ วัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นนี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยคดีได้ตามที่เห็นสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล

คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนประกอบด้วย

(๓) กำหนดให้ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษา โดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด หรือคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุก ตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะ พิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำ ความผิดหรือคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุก ตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้ กระทำความผิดจริง

(๔) กำหนดให้ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธ ให้โจทก์ส่งรายงานและสำนวนการสอบสวนพร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลก่อนวันตรวจ พยานหลักฐานหรือวันสืบพยานในกรณีไม่มีการตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่า ๗ วัน (ร่างมาตรา ๒๕) และกำหนดให้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้น ให้ศาลนำรายงาน และสำนวนการสอบสวนของโจทก์มาเป็นแนวทางในการพิจารณา และอาจไต่สวนเพิ่มเติม เพื่อหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้ตามที่เห็นสมควร (ร่างมาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๕ ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธ ให้โจทก์ส่ง รายงานและสำนวนการสอบสวนพร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลก่อนวันตรวจพยานหลักฐาน หรือวันสืบพยานในกรณีไม่มีการตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๒๖ ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ให้ศาลนำรายงานและสำนวนการ สอบสวนของโจทก์มาเป็นแนวทางในการพิจารณา และอาจไต่สวนเพิ่มเติมเพื่อหาข้อเท็จจริงและ พยานหลักฐานได้ตามที่เห็นสมควร

(๕) กำหนดให้คู่ความทั้งสองฝ่ายอาจอ้างตนเอง บุคคลหรือหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้ (ร่างมาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๖ คู่ความทั้งสองฝ่ายอาจอ้างตนเอง บุคคลหรือหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้

(๖) กำหนดให้ในการไต่สวน ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานหรือบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานหรือบุคคลใดตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม แล้วรายงานให้ศาลทราบและจัดส่งพยานหลักฐานดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด พร้อมทั้งกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๘ ในการไต่สวน ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานหรือบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานหรือบุคคลใดตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม แล้วรายงานให้ศาลทราบและจัดส่งพยานหลักฐานดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

(๗) กำหนดให้ศาลพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ (ร่างมาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๙ ให้ศาลพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้

(๘) กำหนดให้ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนแล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล และให้ศาลมีอำนาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้าง แล้วจึงให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติมโดยได้รับอนุญาตจากศาลซึ่งจะใช้คำถามนำก็ได้ และหลังจากคู่ความถามพยานแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (ร่างมาตรา ๓๐)

มาตรา ๓๐ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนแล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ให้ศาลมีอำนาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติมโดยได้รับอนุญาตจากศาล

การถามพยานของคู่ความตามวรรคหนึ่งจะใช้คำถามนำก็ได้
 หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก
 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

(๙) กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็น
 และพยานที่ศาลเรียกมาเอง รวมทั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๒๘
 วรรคสอง มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักตามระเบียบ
 ที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) กำหนด (ร่างมาตรา ๓๑)

มาตรา ๓๑ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นและพยานที่
 ศาลเรียกมาเอง รวมทั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ
 ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด

(๑๐) กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้
 ถ้าศาลเห็นว่าหากรอการพิจารณาหรือสืบพยานไว้ จะทำให้พยานหลักฐานสูญหาย
 หรือถูกทำลายหรือยากแก่การนำมาศาลในภายหลัง และเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(๑๐.๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจาก
 ความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้และจำเลยไม่คัดค้าน

(๑๐.๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการ
 หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาได้

(๑๐.๓) จำเลยได้มาปรากฏตัวต่อศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไป

(๑๐.๔) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลย
 ออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณา
 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

(ร่างมาตรา ๓๒)

มาตรา ๓๒ ในกรณีดังต่อไปนี้ ถ้าศาลเห็นว่าหากรอการพิจารณาหรือสืบพยานไว้
 จะทำให้พยานหลักฐานสูญหายหรือถูกทำลายหรือยากแก่การนำมาศาลในภายหลัง ให้ศาลมีอำนาจ
 พิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้

(๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและการสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วย
 หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้และจำเลยไม่คัดค้าน

(๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคล
 นั้นแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาได้

(๓) จำเลยได้มาปรากฏตัวต่อศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไป

(๔) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณา
 เพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

(๑๑) กำหนดให้เมื่อคู่ความร้องขอและมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้คู่ความคัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลได้โดยกำหนดวิธีการและเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควร (ร่างมาตรา ๓๓)

มาตรา ๓๓ เมื่อคู่ความร้องขอและมีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้คัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลได้โดยกำหนดวิธีการและเงื่อนไขตามที่เห็นสมควร

(๑๒) กำหนดให้เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น คู่ความมีสิทธิแถลงปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด (ร่างมาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๔ เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น คู่ความมีสิทธิแถลงปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด

(๑๓) กำหนดให้ในกรณีที่ศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่จำเลยไม่อยู่หรือไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลเลื่อนการอ่านไป และออกหมายจับจำเลยมาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถ้าไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายใน ๑ เดือนนับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว (ร่างมาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่จำเลยไม่อยู่หรือไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลเลื่อนการอ่านไป และออกหมายจับจำเลยมาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง เมื่อได้ออกหมายจับแล้วไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว

๙.๓ หมวด ๓ อุตธรณ์

(๑) กำหนดให้จัดตั้งแผนกคดีคำมนุษย์ขึ้นในศาลอุทธรณ์ โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคำมนุษย์ที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖ ให้จัดตั้งแผนกคดีคำมนุษย์ขึ้นในศาลอุทธรณ์ โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคำมนุษย์ที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๒) กำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีคำมนุษย์ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง และเมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือเมื่อมีการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรีบส่งอุทธรณ์หรือคำร้องเช่นนั้นพร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์เพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยเร็ว (ร่างมาตรา ๓๗)

แต่สำหรับคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต เมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษา ศาลชั้นต้นยังมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนและคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์เพื่อพิจารณาและมีคำพิพากษามาตรา ๒๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป (ร่างมาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๙ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีคำมนุษย์ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือเมื่อมีการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรีบส่งอุทธรณ์หรือคำร้องเช่นนั้นพร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์เพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยเร็ว

มาตรา ๓๘ คดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต เมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษา ให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนและคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ตามมาตรา ๒๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๓) กำหนดให้ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ ให้เป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ (ร่างมาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ ให้เป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์

(๔) กำหนดให้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลชั้นต้นไม่ได้พิพากษาลงโทษจำเลย และโจทก์ไม่ยื่นอุทธรณ์ ให้ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คดีนั้นได้ภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่สิ้นสุดระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง และให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้น แต่ถ้าไม่มีการอุทธรณ์ ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นที่สุดเมื่อครบกำหนดเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง (ร่างมาตรา ๔๐)

มาตรา ๔๐ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลชั้นต้นไม่ได้พิพากษาลงโทษจำเลย และโจทก์ไม่ยื่นอุทธรณ์ ให้ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คดีนั้นได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่สิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

ถ้ามีการยื่นอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้น แต่ถ้าไม่มีการอุทธรณ์ ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นที่สุดเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

(๕) กำหนดให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยมิชักช้า และกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุด เว้นแต่เป็นกรณีภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ กล่าวคือ ผู้ฎีกายื่นคำร้องแสดงเหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาไว้พิจารณาพร้อมกับคำฟ้องฎีกา และศาลฎีกามีคำสั่งให้รับฎีกาไว้พิจารณา (ร่างมาตรา ๔๑)

มาตรา ๔๑ ให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยมิชักช้า และภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้เป็นที่สุด

(๖) กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์มาใช้บังคับกับการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๒)

มาตรา ๔๒ การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๙.๔ หมวด ๔ ฎีกา

(๑) กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้ผู้ฎีกายื่นคำร้องแสดงเหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๖ พร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์แล้ว ให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว (ร่างมาตรา ๔๓)

การพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องดังกล่าว ให้พิจารณาและวินิจฉัยโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อย ๓ คน (ร่างมาตรา ๔๕) และจะมีอำนาจรับฎีกาตามมาตรา ๔๓ ไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย ซึ่งรวมถึงปัญหาสำคัญในกรณีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้พิจารณา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น (ร่างมาตรา ๔๖)

มาตรา ๔๓ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้ผู้ฎีกายื่นคำร้องแสดงเหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๖ พร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์แล้วให้ศาลชั้นต้นรีบส่งคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

มาตรา ๔๕ คำร้องตามมาตรา ๔๓ ให้พิจารณาและวินิจฉัยโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน

การวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้บังคับตามความเห็นของฝ่ายที่เห็นควรรับฎีกา

มาตรา ๔๖ ให้ศาลฎีกามีอำนาจรับฎีกาตามมาตรา ๔๓ ไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย

ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ
- (๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกันหรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา
- (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน
- (๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น
- (๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย
- (๖) เมื่อจำเลยต้องคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้ประหารชีวิต
- (๗) เมื่ออัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองในคำฟ้องฎีกาของพนักงานอัยการว่าปีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย
- (๘) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้พิจารณา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

(๒) กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย และระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๓ การตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดีให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๔๗)

มาตรา ๔๗ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัยและระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๓ การตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดีให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

(๓) กำหนดให้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลอุทธรณ์แผนกคดี คำนุชย์ไม่ได้พิพากษาลงโทษจำเลยและโจทก์ไม่ยื่นฎีกา ผู้เสียหายอาจยื่นคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกา ตามมาตรา ๔๓ ได้ภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่สิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๔๓ และถ้าศาลฎีกาสั่งรับฎีกานั้นไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๖ ให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะ ที่เป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๔๔)

มาตรา ๔๔ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลอุทธรณ์แผนกคดี คำนุชย์ ไม่ได้พิพากษาลงโทษจำเลยและโจทก์ไม่ยื่นฎีกา ผู้เสียหายอาจยื่นคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาตาม มาตรา ๔๓ ได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่สิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๔๓ และถ้าศาลฎีกาสั่งรับฎีกานั้นไว้ พิจารณาตามมาตรา ๔๖ ให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้น

(๔) กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นฎีกา มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดี คำนุชย์ในศาลฎีกาโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๘)

มาตรา ๔๘ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นฎีกามาใช้บังคับแก่ การพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดี คำนุชย์ในศาลฎีกาโดยอนุโลม

๙.๕ บทเฉพาะกาล

- กำหนดให้บรรดาคดี คำนุชย์ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้นำกฎหมาย ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด (ร่างมาตรา ๔๙)

มาตรา ๔๙ บรรดาคดี คำนุชย์ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดในวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับจนกว่า คดีนั้นจะถึงที่สุด

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง
พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ....

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ ๑๐๘๘ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ ลงมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอตามรายงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหา ข้อขัดข้องด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณาเป็นเรื่องด่วน แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป และมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าของเรื่อง รับไปดำเนินการต่อไป

ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้มีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำเป็นบันทึก สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้

โดยที่การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน ก็จะทำให้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐ ตลอดจนส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคืบคลานที่เกี่ยวข้อทั้งหลายได้รับการพิจารณา พิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นชอบกับหลักการ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นความคืบหน้าของการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาและดำเนินคดีค้ามนุษย์ซึ่งจะส่งผลดีต่อการดำเนินงานตามนโยบาย เร่งด่วนของรัฐบาล อีกทั้งยังเป็นการแสดงเจตจำนงอย่างเด่นชัดของรัฐบาลไทยต่อประชาคมโลก ถึงความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจังเพื่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ ที่ดีของประเทศ อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดมาตรการพิเศษที่จำเป็นสำหรับใช้ ในการพิจารณาพิพากษาของศาลโดยคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพของระบบได้ส่วนในการพิจารณา คดีค้ามนุษย์ให้เป็นไปอย่างรวดเร็วอีกด้วย

๓. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. .... แล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

๓.๑ กำหนดนิยาม “คดีค้ำมนุษย์” “ก.บ.ศ.” “คณะกรรมการ” และ “พนักงาน เจ้าหน้าที่” (ร่างมาตรา ๓)

๓.๒ ให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัยปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีค้ำมนุษย์ (ร่างมาตรา ๕)

๓.๓ ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๖)

๓.๔ กำหนดให้วิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์เป็นระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ตามพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และในกรณีที่ไม่ทบทบัญญัติใดใช้ได้กับ วิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ดังกล่าวให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๗)

๓.๕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นพิเศษ โดยให้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและ ภัยอันตรายที่จะเกิดแก่พยานหลักฐาน (ร่างมาตรา ๑๐) การกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีและ ภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างเพียงพอและในกรณีที่เป็นคำสั่งของศาล หากมีการสั่งให้ใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเจ้าพนักงานหรือบุคคลซึ่งจะต้องรับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งได้ด้วย (ร่างมาตรา ๑๑)

๓.๖ กำหนดให้การสืบพยานก่อนฟ้อง การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็น ศาลอาจอนุญาตให้มีการเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือ สถานที่แห่งอื่น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ (ร่างมาตรา ๘)

๓.๗ กำหนดให้เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายแล้ว ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าปรากฏว่า ในการกระทำความผิดของจำเลยมีการกระทำทารุณกรรม หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกายหรือ กดขี่ข่มเหงโดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย (ร่างมาตรา ๑๓)

๓.๘ กำหนดกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือ ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลมิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็น ส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่าง ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ มาใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒๐)

๓.๙ กำหนดโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว และถ้าเป็นการหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ให้โจทก์รายงานผลการติดตามจับกุมจำเลยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร (ร่างมาตรา ๒๑)

๓.๑๐ กำหนดวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การไต่สวนมูลฟ้อง การสืบพยานและ การนั่งพิจารณาในระบบไต่สวน โดยให้ดำเนินการต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย (ร่างมาตรา ๒๕)

๓.๑๑ กำหนดให้จัดตั้งแผนกคดีค้ำมนุษย์ชั้นในศาลอุทธรณ์โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีค้ำมนุษย์ที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๖) และกำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น (ร่างมาตรา ๓๗)

๓.๑๒ กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจรับฎีกาไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัยและในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้พิจารณาให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น (ร่างมาตรา ๔๖)

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. .... มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีค้ำมนุษย์นั้น เป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความมีประสิทธิภาพของระบบไต่สวนในการพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องด้านกระบวนการยุติธรรม และจะส่งผลดีต่อการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล อีกทั้งยังเป็นการแสดงเจตจำนงอย่างเด่นชัดของรัฐบาลไทยต่อประชาคมโลกถึงความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์อย่างจริงจังเพื่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๙

รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘^๑

ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้าผู้ขาย ผู้หญิงและเด็ก เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี ในประเทศไทยมีแรงงานอพยพ ประมาณสามถึงสี่ล้านคน โดยส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ พม่า ลาว และเขมร นอกจากนี้เหยื่อการค้ามนุษย์ชาวไทยแล้ว เชื่อว่าแรงงานต่างชาติบางส่วนถูกบังคับขู่เชื้อ หรือล่อลวงมาเพื่อการแสวงประโยชน์บังคับใช้แรงงานหรือในธุรกิจทางเพศ เหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในไทยจำนวนหนึ่งถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการประมง โรงงานต่างๆ และงานรับใช้ตามบ้าน แรงงานอพยพบางส่วนที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ถูกส่งกลับประเทศโดยไม่มีการคัดกรองที่เหมาะสมเนื่องจากมีความไม่สม่ำเสมอในกระบวนการระบุอัตลักษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์ เหยื่อบางคนถูกบังคับให้ขอทานตามถนน การค้ามนุษย์เพื่อบังคับค้าประเวณียังคงเป็นปัญหาสำคัญในธุรกิจทางเพศที่กว้างขวางมากของประเทศไทย ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการธุรกิจที่สนองต่อความต้องการการซื้อบริการทางเพศ

เหยื่อการค้ามนุษย์จำนวนมากจากประเทศพม่า กัมพูชา ลาว จีน เวียดนาม อุซเบกิสถาน และอินเดีย อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอย่างเต็มใจ เพื่อหางานทำโดยมักได้รับความช่วยเหลือจากญาติ เพื่อนจากชุมชนเดียวกันหรือผ่านเครือข่ายจัดหาแรงงานอย่างไม่เป็นทางการ นายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่ลงทะเบียนและที่ไม่ได้ลงทะเบียนทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างแรงงานที่หางานกับนายจ้าง บางแห่งร่วมมือกับนายจ้าง และบางครั้งก็ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต แรงงานอพยพหลายคนต้องกักขังจำนวนมากทั้งในประเทศไทยและประเทศบ้านเกิดตนเอง เพื่อให้ได้งานทำและดังนั้นอาจเสี่ยงที่จะอยู่ในสภาพพันธนาการหนี้การค้ามนุษย์ ซึ่งรวมทั้งนายหน้าจัดหาแรงงานชาวไทยและชาวต่างชาตินำเหยื่อต่างด้าวเข้ามาในไทย มีรายงานว่า นายหน้าจัดหาแรงงานและนายจ้างยังคงยึดเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคล ชายชาวไทย พม่า กัมพูชาและอินโดนีเซียตกเป็นเหยื่อบังคับใช้แรงงานตามเรือประมงของไทยโดยบางคนต้องอยู่บนเรือกลางทะเลนานหลายปีโดยได้รับค่าแรงเพียงเล็กน้อยหรือได้รับค่าจ้างอย่างไม่สม่ำเสมอ และถูกบังคับให้ทำงานวันละ ๑๘-๒๐ ชั่วโมง เป็นเวลาเจ็ดวันต่อสัปดาห์ หรือถูกข่มขู่และถูกทุบตี เหยื่อการค้ามนุษย์บางรายในอุตสาหกรรมการประมงไม่สามารถกลับบ้านได้เนื่องจากที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ห่างไกลชุมชน ไม่ได้รับค่าจ้าง และไม่มีเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคลที่ถูกกฎหมายหรือวิธีการเดินทางกลับประเทศเดิมของตนอย่างปลอดภัย สตรี ผู้ชาย เด็กชายและเด็กหญิงจากไทย ลาว เวียดนามและพม่าตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในไทย นอกจากนี้ ประเทศไทย

^๑ ที่มา : เว็บไซต์ สถานทูตสหรัฐอเมริกา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย, เรื่อง “รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘”, โดย สำนักงานเพื่อการตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ Thai.bangkok.usembassy.gov/tipthaireport15-t.html.

ยังเป็นประเทศทางผ่านสำหรับเหยื่อค้ามนุษย์จากจีน เวียดนาม บังคลาเทศและพม่าซึ่งตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์เพื่อทำงานธุรกิจทางเพศหรือเป็นแรงงานบังคับใช้ในประเทศที่สาม เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตก

ชาวไทยตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ถูกบังคับใช้แรงงานหรือทำงานในธุรกิจค้าประเวณีในไทยตลอดจนในประเทศอื่นๆ ได้แก่ ประเทศในอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชียและตะวันออกกลาง ซึ่งรวมถึงอิสราเอลด้วย แรงงานชายและหญิงไทยที่เดินทางไปในต่างประเทศเพื่อทำงานที่ใช้ทักษะต่ำและงานในภาคเกษตรบางครั้งต้องเผชิญกับการถูกบังคับใช้แรงงานและมีสภาพเป็นแรงงานขี้ดหนี้ โดยนายหน้าจัดหาแรงงานชาวไทยก็มีส่วนในบางกรณีด้วย แรงงานชาวไทยบางรายถูกหลอกให้ต้องกู้หนี้จำนวนมากเพื่อจ่ายเป็นค่านายหน้าและค่าดำเนินการหางาน บางครั้งก็ใช้ที่ดินที่ครอบครัวถือสิทธิมาเป็นหลักทรัพย์ประกัน ซึ่งทำให้คนกลุ่มนี้เสี่ยงถูกแสวงประโยชน์ ชายชาวไทยจำนวนหนึ่งตกเป็นเหยื่อบังคับใช้แรงงานตามเรือประมงของไทยที่แล่นทั่วน่านน้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนอกน่านน้ำนี้ เด็กชาวไทย กัมพูชาและพม่าถูกบิดามารดาหรือนายหน้าจัดหาแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ ขอตานหรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง เด็กหญิงจากไทย พม่าและลาวที่บางรายใช้เอกสารปลอมตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศในสถานค้าประเวณี สถานอาบอบนวด บาร์ ร้านอาหารโอเคะ ห้องในโรงแรมและบ้านพักส่วนบุคคล องค์การนอกภาครัฐภายในประเทศรายงานว่า มีการใช้สื่อสังคมเพิ่มขึ้นในการแสวงหาเด็กเพื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ รวมทั้งสตรีที่อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ ชนกลุ่มน้อย บุคคลไร้สัญชาติ และชาวเขาในไทยเผชิญการกระทำมิชอบหลายอย่างที่อาจบ่งชี้ว่าพวกเขาเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ มีรายงานว่ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม

เจ้าหน้าที่รัฐของไทยบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องในอาชญากรรมการค้ามนุษย์ และการทุจริตนี้ยังคงเป็นเหตุบ่อนทำลายความพยายามการปราบปรามการค้ามนุษย์ ในบางกรณี เจ้าหน้าที่ทุจริตทั้งสองฝั่งชายแดนรับเงินจากผู้ลักลอบนำแรงงานอพยพเดินทางข้ามชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้แก่ มาเลเซีย ลาว พม่าและกัมพูชา โดยแรงงานเหล่านี้บางรายต่อมากลายเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ แหล่งข่าวในปี ๒๕๕๖ รายงานว่า เจ้าหน้าที่ทุจริตของไทยทั้งพลเรือนและทหารได้รับผลประโยชน์จากการค้าผู้แสวงที่พิกพิงชาวโรฮิงญาจากพม่าและบังคลาเทศเพื่อการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมง เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยบางคนโยกย้ายชายชาวโรฮิงญาจากศูนย์กักกันในไทยและนำไปขายให้นายหน้าซึ่งจะส่งชายเหล่านี้ไปภาคใต้ของไทย บางคนถูกบังคับใช้แรงงานเป็นคนทำอาหารและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในค่ายต่างๆ หรือถูกขายไปเป็นแรงงานบังคับใช้ในไร่หรือบริษัทขนส่งทางเรือ มีรายงานที่น่าเชื่อถือระบุว่า เจ้าหน้าที่ฉ้อฉลให้ความคุ้มครองสถานค้าประเวณีและสถานบริการทางเพศอื่นๆ จากการบุกเข้าค้นหรือการตรวจสอบ รวมทั้งสมรู้ร่วมคิดกับนักค้ามนุษย์ และใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อทำให้รูปคดีอ่อนลง

ตลอดจนใช้บริการธุรกิจทางเพศกับเด็กที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ด้วย เนื่องจากแรงงานอพยพ
ไม่มีความเชื่อใจในเจ้าหน้าที่รัฐและไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตน แรงงานอพยพโดยเฉพาะผู้ที่
ไม่มีเอกสารจึงไม่กล้าแจ้งความถึงอาชญากรรมค้ามนุษย์

รัฐบาลไทยไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่ในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์
อีกทั้ง ไม่ได้ดำเนินการความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำ
ประเทศไทยดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีจำนวนหนึ่งกับเจ้าหน้าที่ฉ้อฉลที่มีส่วนเกี่ยวพัน
กับการค้ามนุษย์ กระนั้น การทุจริตที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ยังคงเป็นอุปสรรคความก้าวหน้า
ของการดำเนินการปราบปรามการค้ามนุษย์ วิธีการจัดเก็บข้อมูลเริ่มดีขึ้นไปพร้อมกับการใช้ระบบ
ฐานข้อมูลระบบใหม่ ในปี ๒๕๕๗ รัฐบาลไทยลดจำนวนการสอบสวน การดำเนินคดี การพิพากษาโทษ
และการระบุดัชนีชี้เหยื่อ รัฐบาลเพิ่มความพยายามในการป้องกัน ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ
รวมถึงการออกกฎหมายที่เพิ่มอายุขั้นต่ำของแรงงานในภาคเกษตรและในเรือประมง
ตลอดจนกำหนดให้มีการทำสัญญาจ้างงาน แรงงานขั้นต่ำ ช่วงเวลาพักและวันหยุด นอกจากนี้
รัฐบาลยังแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
โดยเพิ่มบทลงโทษนักค้ามนุษย์และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์การค้ามนุษย์และแจ้งข้อมูล
ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐบาลออกกฎหมายการประมงฉบับใหม่แทนฉบับเก่าที่บัญญัติเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙
โดยกฎหมายฉบับใหม่นี้กำหนดให้มีกระบวนการขึ้นทะเบียนที่ดีขึ้น รวมทั้งการตรวจสอบเรือ
และเอกสารของแรงงานตลอดจนสภาพการทำงานของลูกเรือ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐกล่าวย้ำ
ความตั้งใจแน่วแน่ในการปราบปรามการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีกับผู้สื่อข่าวและนักต่อสู้
การค้ามนุษย์เนื่องเพราะบุคคลเหล่านี้ได้เปิดโปงผู้ค้ามนุษย์ อีกทั้งคำแถลงขอให้สื่อไม่รายงาน
อาชญากรรมการค้ามนุษย์นั้นนับเป็นการบั่นทอนความพยายามในการระบุดัชนีชี้และ
ช่วยเหลือเหยื่อ ตลอดจนการจับกุมนักค้ามนุษย์ ในบางจังหวัด รัฐบาลได้พยายามคัดกรองผู้ย้ายถิ่น
ชาวโรฮิงญาเพื่อระบุดาตัวผู้เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และทำงานร่วมกับองค์การนอกภาครัฐ
ในการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ ทว่า ยังขาดล่ามสำหรับเหยื่อ
การค้ามนุษย์อยู่ นอกจากนี้ รัฐบาลยังไม่ดำเนินการเชิงรุกในการระบุดัชนีชี้เหยื่อการค้ามนุษย์
ออกจากกลุ่มแรงงานในภาคการประมงและผู้โยกย้ายถิ่นแบบผิดปกติ

ข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

ประเทศไทยควรดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิด
ในการค้ามนุษย์ และพิพากษาและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริง ไทยควรเพิ่มความพยายาม
ในการระบุดัชนีชี้ ดำเนินคดี และพิพากษาลงโทษนักค้ามนุษย์และผู้ที่บังคับให้เหยื่อค้าประเวณี
เป็นแรงงานบังคับหนี้ หรือใช้แรงงานในภาคธุรกิจการค้าและการส่งออกของไทย รวมทั้งควรเสริมสร้าง
ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้าแรงงานและลักษณะบ่งชี้แรงงานบังคับหนี้ ในหมู่ผู้ตรวจสอบการใช้แรงงาน

และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนแต่งตั้งอัยการที่ชำนาญการด้านคดีการคุ้มครอง
โดยเฉพาะ ไทยควรเพิ่มความพยายามอย่างมีนัยสำคัญเพื่อพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการคุ้มครอง
ที่อยู่ในกลุ่มประชากรเสี่ยง โดยเฉพาะผู้อพยพ ผู้ถูกเนรเทศ ผู้ลี้ภัย ผู้ค้าประเวณี และบุคคลไร้สัญชาติ
 อีกทั้งควรเพิ่มการฝึกอบรมตำรวจน้ำและทหารเรือให้ตรวจจับและหยุดการคุ้มครองที่เกิดขึ้นในทะเล
และปรับปรุงขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์ การคัดกรอง และการสัมภาษณ์เหยื่อการคุ้มครองให้มีความคงเส้น
คงวา อีกทั้งควรให้ความสำคัญสูงกับสิทธิและความปลอดภัยของบุคคลที่เสี่ยงตกเป็นเหยื่อการคุ้มครอง
ไทยควรตรวจสอบและพัฒนาวิธีการจัดหาแรงงานสำหรับคนงานต่างด้าว และดำเนินการและอนุมัติการ
สมัครขอสถานภาพที่ถูกต้องตามกฎหมายทั้งในระดับประเทศ อำเภอและจังหวัดอย่างรวดเร็ว
ตลอดจนสานต่อการเพิ่มบริการล่ามในหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่คุ้มครองแรงงานอพยพต่างชาติ
ผู้ลี้ภัย และเหยื่อการคุ้มครอง ไทยควรพัฒนาความสามารถของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายและ
กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ด้วยการจัดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระดับประเทศ
และระดับท้องถิ่น รวมถึงควรจัดหาเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพิ่มขึ้น ไทยควรยุติ
การดำเนินคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาทต่อนักวิจัยหรือผู้สื่อข่าวที่รายงานเรื่องการคุ้มครอง
พร้อมทั้งพยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมในทุกแง่มุมของการคุ้มครอง
ไทยควรอนุญาตให้เหยื่อการคุ้มครองที่บรรลุนิติภาวะให้เดินทาง ทำงานและพำนักนอกเขตที่พักพิงได้
ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองของไทย อีกทั้งควรเพิ่มแรงจูงใจ
ให้เหยื่อคุ้มครองร่วมมือกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวนและดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง
ซึ่งรวมถึงการเสนอทางเลือกอื่นที่ถูกกฎหมายให้เหยื่อคุ้มครองนอกเหนือจากการถูกส่งกลับ
ประเทศต้นทาง ซึ่งจะทำให้คนเหล่านี้ต้องเผชิญกับการถูกกักขังหรือเผชิญกับชีวิตที่ยากลำบาก
ไทยควรพัฒนาบริการเฉพาะทางเพิ่มเติมสำหรับเด็กที่เป็นเหยื่อการคุ้มครองเพื่อการค้าประเวณี
และทำให้คดีของเด็กเหล่านั้นดำเนินการอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเพิ่มการณรงค์ส่งเสริมความตระหนักรู้
เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองแก่นายจ้างและผู้ให้บริการธุรกิจทางเพศ
ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประเวณี รวมทั้งพยายามลดอุปสงค์สำหรับแรงงาน
ที่ถูกแสวงประโยชน์ ไทยควรสานต่อการดำเนินการเสริมสร้างความร่วมมือในภูมิภาคด้านการต่อต้าน
การคุ้มครอง รวมทั้งยกระดับสิทธิ สถานะทางกฎหมาย และนโยบายการเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว
เพื่อลดความเสี่ยงการคุ้มครองให้น้อยที่สุด

การดำเนินคดี

รัฐบาลยังคงมีความพยายามดำเนินการบังคับใช้กฎหมายการต่อต้านการคุ้มครอง
กฎหมายป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้การคุ้มครองทุกรูปแบบเป็นความผิด
ทางอาญาและระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ถึง ๑๐ ปี ซึ่งเป็นโทษที่ร้ายแรงพอควรและเทียบเท่ากับ
โทษสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงอื่นๆ เช่นการข่มขืน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ รัฐบาลแก้กฎหมาย
ให้บทลงโทษนักค้าคุ้มครองมีความรุนแรงยิ่งขึ้น (ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับสูงสุด

ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (๑๓,๓๓๓ เหรียญสหรัฐ)) และให้ความคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเบาะแสกฎหมายใหม่นี้ยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจในการสั่งระงับการดำเนินธุรกิจได้ชั่วคราวตลอดจนยกเลิกใบอนุญาตประกอบธุรกิจได้ทันทีหากพบว่าธุรกิจนั้นๆ มีความเชื่อมโยงกับการค้ำมนุษย์

รัฐบาลรายงานว่าได้ดำเนินการสืบสวนคดีเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ๒๘๐ คดี (เทียบกับ ๖๗๔ คดี ในปีพ.ศ. ๒๕๕๖) โดยดำเนินคดีผู้ค้ำมนุษย์ ๑๕๕ ราย (เทียบกับ ๔๘๓ ราย ในปีพ.ศ. ๒๕๕๖) และพิพากษาลงโทษนักค้ำมนุษย์ ๑๕๑ ราย (เทียบกับ ๒๕๕ ราย ในปีพ.ศ. ๒๕๕๖) แม้จะมีการบังคับใช้แรงงานอย่างแพร่หลายในประเทศไทย แต่รัฐบาลกลับรายงานว่า มีการสืบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ต้องสงสัยว่ามีการบังคับใช้แรงงานเพียง ๕๘ กรณี (เทียบกับ ๑๕๔ กรณีในปีพ.ศ. ๒๕๕๖) และดำเนินคดีผู้ต้องสงสัยค้ำมนุษย์ที่บังคับใช้แรงงานเพียง ๒๗ ราย (เทียบกับ ๑๐๙ ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖) นักค้ำมนุษย์ ๒๐ รายรับโทษจำคุกเกินเจ็ดปี และผู้ที่ศาลพิพากษาว่ากระทำผิดส่วนใหญ่ต้องโทษจำคุกสองปีขึ้นไป สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) รายงานว่า มีคดีการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ ๑๐๗ คดี ที่อยู่ในระหว่างการสืบสวน โดยหนึ่งในคดีเหล่านั้น สำนักงาน ปปง. ยึดเงินสดสองล้านบาท (๖๒,๕๐๐ เหรียญสหรัฐ) และอีกคดีหนึ่ง ยึดเงินสด ๓๐ ล้านบาท (หนึ่งล้านเหรียญสหรัฐ) ซึ่งทั้งสองคดีนี้ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล

รัฐบาลได้ดำเนินการสอบสวนเจ้าของเรือ ไต้ก๋ง และนายหน้าจัดหางานเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ เพื่อเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมประมงพาณิชย์สี่คดีที่เชื่อมโยงกับคดีเกาะอัมบน ซึ่งในแต่ละคดีมีผู้กระทำผิดหลายราย และพบว่ามีชาวประมงไทย ๓๒ ราย ซึ่งถูกบังคับให้ทำงานบนเรือประมงไทยในประเทศอินโดนีเซีย ในคดีแรก มีการจับกุมผู้ต้องหาสี่รายและคดียังคงอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล ส่วนคดีอื่นอยู่ในชั้นสืบสวน รัฐบาลรายงานว่า ยังคงดำเนินการสืบสวนกรณีที่เกี่ยวข้องกับผู้แสวงหาที่พักพิงชาวโรฮิงญา ซึ่งเชื่อว่าเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ผู้พิพากษาตัดสินให้จ่ายเงินชดเชยจำนวน ๔.๖ ล้านบาท (๑๔๑,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ) ให้แก่โจทก์ในคดีที่เด็กสาวชาวกะเหรี่ยงอายุ ๑๔ ปีถูกลักพาตัวและบังคับให้ทำงานเป็นคนใช้และถูกทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัส ผู้กระทำผิดความผิดทั้งสองคนในคดีดังกล่าวหลบหนีระหว่างการประกันตัวและยังไม่สามารถจับกุมตัวได้เมื่อสิ้นสุดช่วงเวลาการทำรายงานฉบับนี้ รัฐบาลรายงานว่าได้สืบสวนเครือข่ายอาชญากรรมจำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับนักค้ำมนุษย์ที่นำเหยื่อไปแสวงประโยชน์ในธุรกิจทางเพศและการใช้แรงงาน ซึ่งการสืบสวนเหล่านี้ยังคงดำเนินอยู่เมื่อสิ้นสุดช่วงเวลาการทำรายงานฉบับนี้ ผู้กระทำผิดสองรายถูกพิพากษาจำคุก ๔ ปี ๖ เดือนและ ๖ ปีตามลำดับในคดีเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงานอพยพชาวพม่าจำนวน ๑๒ คน ไม่มีการดำเนินคดีหรือการพิพากษาลงโทษในคดีที่เกี่ยวข้องกับหญิงชาวไทยที่ตกเป็นเหยื่อค้าบริการทางเพศในประเทศแอฟริกาใต้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และอีกคดีหนึ่งเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหมอนวดหญิงชาวไทยซึ่งถูกชักชวนให้ไปทำงานในประเทศแอฟริกาใต้

รัฐบาลยังคงให้การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องแก่เจ้าหน้าที่รัฐหลายพันคนในด้านการระบุตัวเหยื่อการค้ามนุษย์และบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และรายงานว่าได้ดำเนินการร่วมมือระหว่างประเทศในการสืบสวนคดีจำนวนมาก แต่ปัญหาการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับอัยการ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในหมู่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมาย อัยการ และสมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสหสาขาวิชาเป็นประจำทำให้การดำเนินคดีไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร รัฐบาลเริ่มกระบวนการติดตั้งระบบจัดเก็บข้อมูลใหม่ซึ่งจะทำให้หน่วยงานต่างๆ แลกเปลี่ยนข้อมูลได้ดีขึ้น การประสานงานระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นทางการมีมากขึ้นในปี ๒๕๕๗ ซึ่งรวมถึงการใช้คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญสหสาขาวิชา ระบบตุลาการรวดเร็วขึ้นในการดูแลคดีอาญาโดยส่วนใหญ่ แม้ว่าคดีการค้ามนุษย์บางคดียังคงใช้เวลาสามปีหรือกว่านั้นกว่าจะแล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ศาลมีคำพิพากษาคดีการค้ามนุษย์ ๑๑๘ คดี ซึ่งรวมไปถึงคดีการค้ามนุษย์ที่มีการฟ้องร้องก่อนปี ๒๕๕๗ มีผลสรุปว่า มี ๙๐ คดี ที่ดำเนินการเสร็จภายในเวลาน้อยกว่าหนึ่งปี มี ๒๗ คดี ที่ใช้เวลาหนึ่งถึงสองปีในการดำเนินคดีจนแล้วเสร็จ และมีหนึ่งคดีที่ใช้เวลาดำเนินการ ๒-๓ ปี ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดกฎหมายบางคนหนีออกนอกประเทศหรือข่มขู่เหยื่อหลังจากที่ศาลอนุญาตให้ประกันตัวได้ ซึ่งทำให้เสริมสภาพการณ์ที่ผู้ก่อคดีค้ามนุษย์ไม่ได้รับการลงโทษยิ่งขึ้น สำนักงานศาลยุติธรรมประกาศมาตรการใหม่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้ดำเนินการตัดสินคดีการค้ามนุษย์ทุกคดีให้แล้วเสร็จภายในหกเดือน และให้ความสำคัญสูงกับกระบวนการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เช่น การใช้การประชุมทางวิดีโอสำหรับการให้การของพยานที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทยและการใช้ล่ามอาชีพในศาล

รัฐบาลพยายามจัดการกับปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนสมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมการค้ามนุษย์ ทว่า การทุจริตและการที่เจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนสมรู้ร่วมคิดยังคงเป็นอุปสรรคต่อความพยายามปราบปรามการค้ามนุษย์ รัฐบาลรายงานว่าได้สอบสวนและจับกุมเจ้าหน้าที่รัฐหลายคนที่ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์เพื่อค้าประเวณีหรือใช้แรงงาน โดยกรณีส่วนใหญ่อยู่ระหว่างรอดำเนินคดีหรือมีผลให้เจ้าหน้าที่ถูกโยกย้ายไปประจำตำแหน่งที่ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนและไม่ถูกลงโทษทางอาญา อย่างไรก็ตาม ศาลอาญามีคำตัดสินให้นายแพทย์ตำรวจอาวุโสคนหนึ่งต้องโทษจำคุกแปดปี ๓๓ เดือนในความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยได้รับการประกันตัว รัฐบาลรายงานว่าได้จัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมเป็นพิเศษเพื่อปราบปรามการทุจริต รวมถึงสนับสนุนให้ประชาชนแจ้งทางการเมื่อพบเห็นกรณีเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรู้เห็นในอาชญากรรม แต่ความพยายามเชิงรุกในการสืบสวนหรือบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่เพื่อปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ยังคงไม่สม่ำเสมอ กรณีกองทัพเรือไทยฟ้องร้องดำเนินคดีกับนักข่าวสองคนฐานหมิ่นประมาทเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖ จากการรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล คำกล่าวของนายกรัฐมนตรียเมื่อปลายเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ ไม่ส่งเสริมให้มีการรายงานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในภาคประมง นอกจากนี้ ความกลัวถูกฟ้องหมิ่นประมาทหรือถูกแก้แค้นอาจส่งผลให้นักข่าวไม่อยากเสนอรายงาน ทั้งยังทำให้เจ้าหน้าที่

ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายไม่ยึดติดตามคดีค้ำมนุษย์ อย่างไรก็ตาม มีการออกกฎหมายฉบับใหม่สำหรับคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการกระทำผิดเพื่อช่วยคุ้มครองพลเมืองทั่วไปและตำรวจจากการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีที่ไม่เป็นสาระ

การคุ้มครอง

รัฐบาลดำรงความพยายามคัดแยกและคุ้มครองเหยื่อค้ำมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รายงานว่า ได้ให้ความช่วยเหลือเหยื่อจำนวน ๓๐๓ คน ที่สถานพักพิงของรัฐบาล (เทียบกับ ๖๘๑ คนในปี พ.ศ. ๒๕๕๖) โดยเป็นบุคคลสัญชาติไทย ๖๗ คน (เทียบกับ ๓๐๕ คนในปี พ.ศ. ๒๕๕๖) และชาวต่างชาติ ๒๓๖ คน (เทียบกับ ๓๗๓ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖) ในจำนวนนี้ ๑๔๕ คน เป็นเหยื่อการบังคับใช้แรงงาน ส่วนที่เหลือถูกแสวงประโยชน์จากธุรกิจค้าประเวณี รัฐบาลยังระบุอัตลักษณ์บุคคลสัญชาติไทยเพิ่มเติมอีก ๗๒ คนที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงานหรือค้าประเวณีในต่างประเทศ และนำตัวเหยื่อเหล่านี้มาผ่านขั้นตอนที่ศูนย์ของทางการเมื่อเดินทางถึงท่าอากาศยานในกรุงเทพฯ ก่อนที่ส่วนใหญ่จะได้รับการส่งตัวกลับภูมิลำเนา รัฐบาลรายงานว่าได้ดำเนินกระบวนการคัดกรองเหยื่อค้ำมนุษย์ในหมู่ประชากรกลุ่มเสี่ยงทั่วๆ ความพยายามคัดกรองเชิงรุกยังคงไม่เพียงพอและจำเป็นต้องมีความสม่ำเสมอมากกว่านี้ ในบางกรณี รัฐบาลมอบหมายให้คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญสหสาขาวิชาเข้าสัมภาษณ์ผู้หญิงและเด็กในธุรกิจค้าประเวณี แรงงานไทย ผู้แสวงหาที่พักพิงชาวโรฮิงญาบางราย ผู้อพยพชาวบังกลาเทศที่พบระหว่างการเข้าตรวจค้นหรือบนเรือประมง ตลอดจนประชากรกลุ่มเปราะบางอื่นๆ เพื่อคัดกรองหาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการค้ำมนุษย์ รัฐบาลยังคงคัดกรองหาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการค้ำมนุษย์ในกลุ่มชาวประมงที่เดินทางกลับมาประเทศไทย การสัมภาษณ์มักกระทำเพียงสั้นๆ ในสภาพแวดล้อมเปิด โดยบางครั้งอาจมีนายหน้าอยู่ในห้องนั้นด้วย บริการล่ามสำหรับผู้ที่เป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ยังคงมีจำกัด และเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้การค้ำมนุษย์มากนัก ทั้งยังขาดพื้นที่ที่เป็นส่วนตัวสำหรับขั้นตอนการคัดแยกผู้ที่เป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ อาจส่งผลให้เหยื่อค้ำมนุษย์หลายคนไม่ได้รับการระบุอัตลักษณ์

คุณภาพของการคัดกรองเหยื่อแตกต่างกันไปตามท้องที่และขึ้นอยู่กับความเข้าใจของเจ้าหน้าที่คณะทำงานสหสาขาวิชา องค์การนอกภาครัฐรายงานว่า ในบางกรณี คณะทำงานสัญจรสหสาขาวิชาที่ได้รับการแต่งตั้งนั้นผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี และปฏิบัติงานสัมภาษณ์ผู้อาจตกเป็นเหยื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนำไปใช้ในพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีประสบการณ์และความเข้าใจจำกัดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ตัวอย่างเช่นทางภาคเหนือของประเทศ องค์การนอกภาครัฐร่วมมือกับตำรวจจัดการสัมภาษณ์โดยคณะทำงานสหสาขาวิชาแบบมุ่งให้ความสำคัญกับเหยื่อ รวมถึงจัดตั้งสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับการสัมภาษณ์เหยื่อที่เป็นเด็กซึ่งพร้อมรองรับการทำงานของคณะผู้เชี่ยวชาญสหสาขาวิชา อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายบางคนยังคงยืนยันกรานว่า การกักกันทางกายภาพหรือกักขังหน่วงเหนี่ยว

คือปัจจัยสำคัญที่จะยืนยันการคุ้มครอง โดยไม่ได้ตระหนักว่าการแสวงประโยชน์จากหนี้ (หรือพันธนาการหนี้) และความกลัวถูกส่งตัวกลับประเทศของแรงงานที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้น ก็จัดเป็นรูปแบบการบังคับขู่เข็ญนอกเหนือจากทางกายภาพเช่นกัน ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่ไม่ยอมรับว่าบางกรณีเป็นกรณีพันธนาการหนี้ และปฏิเสธไม่รับรองบุคคลว่าเป็นเหยื่อในกรณีเหล่านี้ ท่ามกลางเสียงคัดค้านจากนักสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่สอบสวนและคณะทำงานสหสาขาวิชาอาจไม่สังเกตเห็นปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการบังคับใช้แรงงานและแรงงานขัดหนี้ในกรณีที่เหยื่อยินยอมทำงานในตอนแรก แต่ถูกหลอกลวงเกี่ยวกับสภาพการทำงานและตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เหยื่อหลายคน โดยเฉพาะผู้อพยพที่ไม่มีเอกสารที่เกรงกลัวผลทางกฎหมายจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ ลังเลที่จะแสดงตัวว่าตนคือเหยื่อการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทยยังคงส่งตัวเหยื่อไปยังหนึ่งในเก้าสถานพักพิงที่ดำเนินการโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อรับบริการให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือทางกฎหมายขั้นพื้นฐาน และการดูแลทางการแพทย์ มีรายงานว่าบุคลากรของกองทัพเรือ ตำรวจน้ำ และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแรงงานไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ ทั้งยังขาดการสั่งการที่ชัดเจนตลอดจนทรัพยากรสำหรับตรวจสอบหากรณีการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมงอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจัดหาบริการล่ามหรือพื้นที่ส่วนตัวสำหรับขั้นตอนคัดแยกเหยื่อไว้ไม่เพียงพอ ทำให้ความพยายามเหล่านี้ถูกจำกัดประสิทธิภาพอย่างมาก โดยเฉพาะสำหรับเหยื่อชาวโรฮิงญา มีรายงานว่าเจ้าหน้าที่ส่วนหน้าฝ่ายงานตรวจคนเข้าเมืองส่งตัวผู้อาจเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานและค้าประเวณีออกนอกประเทศ และมีรายงานว่า เจ้าหน้าที่บางคนของสถานทูตไทยในต่างประเทศแห่งหนึ่งอาจลังเลที่จะสนองตอบต่อคำร้องขอให้ช่วยเหลือเหยื่อชาวไทยในประเทศนั้นๆ

สองในสามของเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ได้รับการระบุตัวเป็นเด็ก แต่รัฐบาลกลับจัดหาบริการเฉพาะทางสำหรับเด็กที่เป็นเหยื่อการค้าบริการทางเพศไว้อย่างจำกัด รัฐบาลปิดศูนย์ด้านสตรีและเด็กภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติเมื่อปลายปี ๒๕๕๗ องค์การนอกภาครัฐรายงานว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนที่มีประสบการณ์ด้านคดีเยาวชนโดยเฉพาะมักไม่สะดวกให้ความร่วมมือในการระบุอัตลักษณ์และคุ้มครองเหยื่อที่เป็นเด็ก อย่างไรก็ตาม ตำรวจยังคงดำเนินความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพในคดีการค้าเด็กเพื่อธุรกิจทางเพศที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดชาวต่างชาติ เจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการไม่ได้ปฏิบัติตามกระบวนการรับรองความปลอดภัยของพยานเสมอไป บางครั้งเหยื่อซึ่งรวมถึงเหยื่อที่เป็นเด็กถูกบังคับให้ให้การต่อหน้าผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำผิดหรือถูกบังคับให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่ ส่งผลให้เหยื่อหลายคนเสี่ยงอย่างยิ่งต่อการถูกแก้แค้น ศาลฎีกาออกข้อบังคับที่เป็นทางการเพิ่มเติมเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านกระบวนการ องค์การนอกภาครัฐรายงานถึงความกังวลเกี่ยวกับการขาดทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับเด็กชาวต่างชาติที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยครอบครัวมีส่วนร่วมร่วมคิดหรือเด็กที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้

รัฐบาลอนุมัติวีซ่าและใบอนุญาตทำงานซึ่งมีอายุ ๖ เดือนและต่ออายุได้ตามระยะเวลาที่คิดความยังดำเนินอยู่ แก่เหยื่อชาวต่างชาติจำนวน ๕๗ คน (เทียบกับ ๑๒๘ คนในปีพ.ศ. ๒๕๕๖) ให้สามารถทำงานในประเทศไทยได้ชั่วคราวระหว่างช่วงเวลาดำเนินคดีตามกฎหมาย ในจำนวนหญิงชาวต่างชาติที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และได้รับใบอนุญาตทำงาน บางคนไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานเนื่องจากทางการประเมินว่าอาจอยู่ในสภาวะที่ไม่ปลอดภัยหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยปกติแล้วเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้หญิงและไม่มีใบอนุญาตทำงานต้องพักอาศัยในสถานพักพิงของรัฐบาลและไม่สามารถออกจากสถานพักพิงได้โดยไม่มีผู้ติดตามจนกว่าทางการไทยจะพร้อมส่งตัวกลับประเทศต้นทาง มีรายงานว่าเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ ได้รับเฉพาะสำเนาเอกสารประจำตัวและสำเนาใบอนุญาตทำงานเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเก็บผู้เอกสารฉบับจริงไว้ รัฐบาลเบิกจ่ายเงิน ๓.๗ ล้านบาท (๑๑๗,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ) จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลเพื่อมอบให้แก่เหยื่อ ๔๖๓ คน (เทียบกับ ๕๒๕ คน ในปีพ.ศ. ๒๕๕๖) รัฐบาลยื่นฟ้องร้องในนามของเหยื่อจำนวน ๕๗ คน (เทียบกับ ๔๘ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖) และเรียกร้องค่าเสียหายได้รวม ๘.๖ ล้านบาท (๒๖๙,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้เหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่เป็นบุคคลไร้สัญชาติอาจได้รับสถานะผู้พักอาศัยถาวรเป็นกรณีไป อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยยังไม่ได้รายงานว่าได้ให้สถานะผู้พักอาศัยถาวรแก่เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวต่างชาติหรือบุคคลไร้สัญชาติคนใดในช่วงเก้าปีที่ผ่านมา กฎหมายไทยคุ้มครองเหยื่อจากการดำเนินคดีในการกระทำความผิดที่เป็นผลมาจากการถูกค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม กระบวนการคัดแยกเหยื่อของรัฐบาลไทยมีข้อบกพร่องร้ายแรง อีกทั้งความพยายามเชิงรุกของทางการในการจับกุมและส่งตัวผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกลับประเทศทำให้เหยื่อเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อซ้ำอีกและถูกปฏิบัติเช่นเดียวกับอาชญากร เป็นไปได้ว่าอาจมีเหยื่อการค้ามนุษย์ซึ่งไม่ได้รับการคัดแยกรวมอยู่ในกลุ่มคนต่างด้าวที่อาจถูกทางการดำเนินคดีตามกฎหมายเพราะขาดเอกสารในช่วงปีที่ผ่านมาและถูกกักกันตัวในสถานกักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่บางครั้งก็แออัดเกินไป รัฐบาลไม่ได้เสนอทางเลือกที่ถูกกฎหมายอื่นๆ แก่เหยื่อที่เผชิญกับการถูกแก๊งค์หรือชีวิตที่ยากลำบากเมื่อกลับประเทศบ้านเกิด เหยื่อชาวต่างชาติถูกส่งตัวกลับประเทศอย่างเป็นทางการหากไม่ยินยอมให้การหรือเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินคดีตามกฎหมาย

การป้องกัน

รัฐบาลเพิ่มความพยายามป้องกันการค้ามนุษย์ รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อดำเนินความพยายามต่อต้านการค้ามนุษย์ ทั้งยังจัดโครงการรณรงค์ผ่านวิทยุโทรทัศน์ ป้ายโฆษณา และเอกสารแจกจ่าย เพื่อสร้างความตระหนักของประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับอันตรายของการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ นักต่อสู้การค้ามนุษย์ได้แสดงความกังวลว่า การดำเนินคดีกับนักเคลื่อนไหวต่อต้านการค้ามนุษย์คนหนึ่งเพื่อตอบโต้งานค้นคว้าของเขาที่บันทึกการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าเข้าข่ายการค้ามนุษย์ในโรงงานแปรรูปอาหารแห่งหนึ่งในประเทศไทยนั้น มีผลในการ

ปิดปากนักสิทธิมนุษยชนคนอื่นๆ คดีที่กองทัพเรือไทยฟ้องหมิ่นประมาททางอาญากับนักข่าวสองคน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖ จากการรายงานเกี่ยวกับการค้าชาวโรฮิงญาในประเทศไทยยังคงดำเนินอยู่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ไม่ช่วยสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการป้องกันการค้ามนุษย์ การระบุดัชนีชี้วัดเหยื่อ และการจับกุมนักค้ามนุษย์

นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการชุดใหม่ที่มีมุ่งป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ทั้งยังจัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อจัดการประเด็นด้านการค้ามนุษย์โดยให้กระทรวงต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น รวมถึงประกาศให้ประเด็นการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ กระทรวงแรงงานได้จัดตั้งศูนย์ขึ้นใน ๑๐ จังหวัด สำหรับให้ข้อมูลและบริการแรงงานไทยที่มองหางานในต่างประเทศ ทว่า กรมการจัดหางานยังคงไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมจัดการกับค่าธรรมเนียมที่สูงเกินไปที่แรงงานเหล่านี้ต้องจ่ายเพื่อให้ได้งานไม่ว่าในต่างประเทศหรือในประเทศ จนเสี่ยงต่อการติดอยู่ในพันธนาการหนี้หรือสภาพการทำงานและการดำรงชีวิตที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ รัฐบาลจดทะเบียนและออกใบอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างด้าว ๑.๖ ล้านคน ในความพยายามทำให้แรงงานเหล่านี้ในประเทศไทยมีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย การพิสูจน์สัญชาติจากประเทศต้นทาง (พม่า กัมพูชา ลาว) ยังคงอยู่ระหว่างรอดำเนินการเมื่อถึงสิ้นปีที่จะจัดทำรายงานฉบับนี้ รัฐบาลไม่ได้ดำเนินการความพยายามกำกับควบคุมผู้ให้บริการหรือบริษัทผู้ให้บริการด้านการจ้างงานที่ให้บริการแรงงานต่างด้าว ความพยายามเชิงรุกของเจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งช่วยให้ชาวเขา ๙๐๐ คนได้รับสัญชาติไทย ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระดับประเทศจะเข้าใจดีว่า ภาวะไร้สัญชาติอาจเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ความเข้าใจเช่นนี้ก็อาจไม่ใช่มาตรฐานของระดับเทศบาลและระดับภูมิภาคด้วยเสมอไป ผลการตรวจสอบแรงงานโดยรัฐบาลในสถานประกอบการ ๓๙๒ แห่ง ตรวจพบการละเมิดแรงงานในสถานประกอบการ ๓๒ แห่ง แต่ไม่พบกรณีการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงาน รัฐบาลทราบว่ามีปัญหาการขาดแคลนแรงงานส่วนใหญ่เกิดจากการที่แรงงานบางคนไม่เต็มใจทำงานในอุตสาหกรรมประมง เพราะมีสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ และในช่วงปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้พยายามปรับปรุงสภาพเหล่านั้นให้ดีขึ้นโดยออกกฎหมายด้านแรงงานฉบับใหม่ซึ่งเพิ่มอายุขั้นต่ำของแรงงานในภาคประมงเป็น ๑๘ ปี รวมทั้งรับรองค่าแรงขั้นต่ำและกำหนดให้มีการทำสัญญาจ้างงาน ช่วงเวลาพักและวันหยุด รัฐบาลแก้ไขพระราชบัญญัติการประมงที่ประกาศใช้มานาน ๖๘ ปี ซึ่งนำไปสู่การจดทะเบียนเรือและแรงงานประมงตลอดจนเพิ่มการเข้าตรวจสอบบนเรือประมงโดยคณะทำงานสหสาขาวิชา เพื่อสังเกตการณ์สภาพการทำงานและความเป็นอยู่ของแรงงาน การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวด แหล่งทรัพยากรมนุษย์และการเงินที่ไม่เพียงพอ การขาดการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือที่ขาดความต่อเนื่องในหมู่หน่วยงานควบคุมกฎระเบียบ ในอุตสาหกรรมประมง มีส่วนส่งเสริมให้ผู้ที่แสวงประโยชน์จากแรงงานในภาคอุตสาหกรรมนี้มีการอดพ้นจากการถูกลงโทษ

ในปีพ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐบาลเฟิกถอนใบอนุญาตประกอบการของบริษัทจัดหาแรงงานหนึ่งแห่ง ระบุใบอนุญาตประกอบการของบริษัทหนึ่งแห่ง ยื่นฟ้องคดีอาญากับบริษัทสามแห่ง และสอบสวน นายหน้าผิดกฎหมาย ๑๕๖ ราย ที่ส่งแรงงานไทยไปต่างประเทศ รัฐบาลดำเนินความพยายามป้องกันการท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศเด็ก โดยได้ปฏิเสธการเข้าประเทศของบุคคลชาวต่างชาติที่ทราบว่า เป็นผู้กระทำความผิดทางเพศจำนวน ๙๘ คน และจัดโครงการรณรงค์สร้างความตระหนักแก่สาธารณะ เพื่อเตือนนักท่องเที่ยวถึงบทลงโทษที่เข้มงวดของการมีเพศสัมพันธ์กับผู้เยาว์ รัฐบาลรายงานว่า ได้จัดเครือข่ายเฝ้าระวังการท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศเด็ก โดยฝึกอบรมผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ ความเสี่ยงสูงให้สามารถระบุและรายงานกรณีดังกล่าวแก่ตำรวจ รัฐบาลดำเนินงานเพื่อลดความต้องการ ซื้อขายบริการทางเพศ รวมถึงสืบสวนคดีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ๗๗๒ คนซึ่งถูกกล่าวหาว่า เป็นผู้จัดหาหรือเสนอบริการทางเพศ แต่ไม่มีข้อมูลแน่ชัดเกี่ยวกับจำนวนกรณีที่เข้าสู่ขั้นตอน การดำเนินคดีหรือพิพากษาลงโทษสืบเนื่องมาจากการสืบสวนเหล่านี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีความคืบหน้าในการจัดทำกฎหมายที่ระบุให้การครอบครองสื่อลามกเด็กเป็นอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่ได้รายงานถึงการดำเนินงานเพื่อลดความต้องการแรงงานบังคับใช้ รัฐบาลสรุป ชี้แจงเกี่ยวกับการค้ามนุษย์แก่นักการทูตก่อนออกเดินทางไปประจำต่างประเทศ

กฎหมายการค้ามนุษย์กับการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพ*

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้าผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กเพื่อการบังคับใช้แรงงาน และการบังคับค้าประเวณี เหยื่อจากประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งจากประเทศจีน เวียดนาม รัสเซีย อุซเบกิสถานและฟิลิปปินส์อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอย่างเต็มใจด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ปัญหาความยากจน คนจากประเทศพม่าซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มผู้ย้ายถิ่นในไทยเข้ามาแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจ เหยื่อค้ามนุษย์ที่พบในไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเพื่อนบ้านที่ถูกบังคับ ชูเชื้อหรือล่อลวงมาเพื่อการแสวงประโยชน์บังคับใช้แรงงานหรือในธุรกิจทางเพศ หรือเป็นเด็กที่ทำงานในวงการค้าประเวณี มีการประมาณการอย่างต่ำว่าจำนวนประชากรกลุ่มนี้น่าจะมีหลายหมื่นคน เหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในไทยจำนวนมากมักถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการประมง การผลิตเสื้อผ้าราคาถูก โรงงานต่างๆ และงานรับใช้ตามบ้าน และบางคนถูกบังคับให้ขอทานตามถนน

การจับตามองของต่างประเทศ

Trafficking in Persons : TIP Report ๒๐๑๒ ยืนยันว่าประเทศไทยถูกประเมินโดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้อยู่ในกลุ่มประเทศ Tier ๒-Watch List คือ เป็นประเทศที่ถูกจับตามองเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นพิเศษ รัฐบาลไทยถูกเตือนว่ายังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานสากลขั้นต่ำว่าด้วยการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ เพราะการจับกุมคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ยังเป็นปัญหาหนักหน่วงอยู่ ประเทศไทยจึงถูกจัดไว้ในกลุ่มประเทศที่ถูกจับตามองในเรื่องนี้เป็นพิเศษ มาสามปีติดต่อกัน คือ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓, ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ ถ้าเรายังไม่ชิงชังกับปัญหาการค้ามนุษย์ คาดว่าเราอาจจะถูกลดอันดับให้อยู่ในกลุ่มประเทศ Tier ๓ นั้นหมายความว่า เราอาจเป็นประเทศที่ถูกมาตรการกีดกันด้านการค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาได้

ประเภทของการค้าที่จะได้รับผลกระทบ

ได้แก่สินค้าประเภท สิ่งทอ กุ้ง สีสลามาก อ้อย และปลา อันเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การใช้งานเด็ก และแรงงานบังคับในประเทศไทย

---

* ที่มา : กฎหมายการค้ามนุษย์กับการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพ, โดย สมพงศ์ เย็นแก้ว อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการคดีศาลสูงภาค 5 รักษาการในตำแหน่งอัยการศาลสูงจังหวัดเชียงราย, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ www.chiangmaihealth.com/cmpho.../1623_บรรยายหลักสูตรนพม..ppt.

รูปแบบการค้ำมนุษย์ที่จับตามอง

๑. การค้าประเวณี การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ
๒. การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยเฉพาะประมง
๓. ขอทาน

รายงานสถานการณ์การค้ำมนุษย์ของสหรัฐอเมริกา TIP=Tier ๒ (watch List) มีข้อท้วงติงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

๑) กระทรวงแรงงาน

- การคัดแยกเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ในประชากรกลุ่มเสี่ยง

- มีการเจรจาขอความอย่างไม่เป็นทางการมากกว่าการดำเนินคดีอาญากับนายจ้าง ในคดีที่เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงานกับแรงงานต่างด้าว

- เพิ่มความรู้แก่แรงงานต่างด้าวเกี่ยวกับสิทธิของแรงงาน หน้าที่นายจ้างพึงมีต่อแรงงานเหล่านั้น และช่องทางกฎหมายสำหรับเหยื่อการค้ำมนุษย์ รวมทั้งวิธีการฟ้องร้องและเรียกค่าชดเชยความเสียหายจากนักค้ำมนุษย์

๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- ตำรวจ ตรวจคนเข้าเมือง พนักงานสอบสวนไม่พยายามคัดแยกเหยื่อของการค้ำมนุษย์อย่างจริงจัง โดยชาวต่างชาติที่ถูกส่งตัวกลับประเทศแล้วมีการตรวจสอบแล้ว พบว่ามีเหยื่อของการค้ำมนุษย์อยู่ด้วย แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพหรือความใส่ใจในการคัดแยกเหยื่อของการค้ำมนุษย์ของเจ้าหน้าที่ไม่จริงจังและใส่ใจพนักงานสอบสวนไม่พยายามตั้งข้อหาค้ำมนุษย์หรือสืบสวนสอบสวนให้กระจ่างเกี่ยวกับเรื่องค้ำมนุษย์

ทั้งไม่ฝึกเจ้าหน้าที่ส่วนหน้าเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้แรงงานบังคับใช้ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น การยึดหนังสือเอกสารหรือเรียกเก็บเงินจนทำให้ลูกจ้าง เป็นหนี้จำนวนสูงมาก

๓) อัยการและศาล ยังทำงานเชิงซ้ำในการดูแลคดีอาญา ซึ่งรวมถึงคดีการค้ำมนุษย์ มีการข่มขู่พยานหลังได้รับการประกันตัว การได้รับการประกันตัว อย่างง่ายๆ ไม่นำกฎหมายค้ำมนุษย์ที่มีมาตรการพิเศษมาใช้ กลับใช้ระบบกฎหมายอาญาเดิมมาใช้ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ

๔) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- มุ่งเน้นแต่การคุ้มครองช่วยเหลือ แต่ไม่เน้นการติดตามผล การดำเนินคดีและตรวจสอบสิทธิของเหยื่อ เนื่องจากเข้าใจว่าไม่ใช่หน้าที่

- ไม่มีขบวนการตรวจสอบคัดแยกเหยื่อ
- ไม่มุ่งเน้นตามสิทธิและค่าสินไหมทดแทนของเหยื่อ
- ไม่สร้างแรงจูงใจให้เหยื่อให้ความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะของ TIP report

- ๑) การหาเหยื่อของการค้ามนุษย์ในประชากรกลุ่มเสี่ยง
- ๒) ฝึกเจ้าหน้าที่ส่วนหน้าเกี่ยวกับปัจจัยบังคับใช้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- ๓) พัฒนาและดำเนินขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคล ซึ่งให้ความสำคัญสูงกับสิทธิและความปลอดภัยของแรงงานที่เสี่ยงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์
- ๔) เพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการตามหน้าที่
- ๕) เพิ่มความพยายามในการสอบสวน ดำเนินคดี และพิพากษาลงโทษ อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องเพศและแรงงาน
- ๖) ควรตั้งแผนกเร่งรัดการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ของศาล

พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์

พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children) โดยพิธีสารดังกล่าวได้ถูกแนบไว้ท้าย อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime)

พิธีสารฯ ข้อ ๓ ได้นิยามคำว่า “การค้ามนุษย์” ไว้ดังนี้

“การค้ามนุษย์” หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัวด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสี่ยงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาส หรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย”

จากคำนิยามดังกล่าว การค้ามนุษย์จึงประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ส่วน คือ

๑. การกระทำ (action) ได้แก่ การเป็นธุระจัดหา ล่อไป ชักพาไป ชื้อ ขาย จำหน่าย (recruitment) นำเข้า พามาจาก ส่งออกไป (transportation, transfer) รับไว้ หน่วงเหนี่ยวกักขัง ซ่อนเร้น (harboring or receipt)
๒. วิธีการ (means) ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง บังคับ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือ ข่มขืนใจ (threat, use of force, coercion, abduction, fraud, deception, abuse of power or vulnerability, or giving payments or benefits to a person in control of the victim)

๓. วัตถุประสงค์ (purposes) คือ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (exploitation) จากผู้เสียหายเช่น การนำตัวไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ เพื่อการอนาจารหรือทำการค้าประเวณี เอาตัวลงเป็นทาสหรือมีฐานะคล้ายทาส กดบังคับใช้แรงงานหรือบริการและตัดอวัยวะ (exploiting of prostitution, sexual, exploitation, forced lab our, slavery or similar practices, and the removal of organs)

นอกจากการกำหนดนิยามของการค้ามนุษย์แล้วในพิธีสารฉบับนี้ยังได้มีการกำหนดเพิ่มเติมว่า

๑. พิธีสารข้อ ๓ (b) ระบุว่า ความยินยอมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่สามารถถูกหยิบยกขึ้นเป็นประเด็นหรือข้ออ้างที่จะทำให้การกระทำนั้นๆ ไม่เป็นการค้ามนุษย์ หากว่ามีการใช้วิธีการ (means) อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งดังที่ได้กล่าวข้างต้นเพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๒. พิธีสาร ข้อ ๓ (c) ให้ถือว่าการจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เป็น “การค้ามนุษย์” แม้ว่าจะไม่มีการใช้วิธีการ (means) ใดๆ ที่กล่าวไว้ข้างต้น และ

๓. พิธีสาร ข้อ ๓ (d) ระบุว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี (โดยถือเอาวันแรกที่ถูกกระทำเป็นหลัก)

พิธีสารข้อ ๓ (b) ได้แยกความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งสามารถตกลงและตัดสินใจได้โดยอิสระ และโดยทราบหรือตระหนักถึงประเภทและเงื่อนไขหรือสภาพของงานที่จะทำออกจากบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งไม่ยินยอมหรือแม้จะยินยอมแต่ก็เนื่องมาจากการถูกหลอกลวง ถูกบังคับหรือจำเป็นต้องยอมเพราะมีความผูกพันด้วยภาระหนี้สิน บุคคลในกลุ่มหลังนี้ถือว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เนื่องจากพวกเขาไม่ได้ยินยอมที่จะถูกพาไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือ แม้จะให้ความยินยอมในเบื้องต้น แต่เมื่อปรากฏว่าเป็นความยินยอมที่เกิดจากการถูกหลอกลวง บังคับความยินยอมนั้น ก็ไม่อาจถือกำเนิดจากความสมัครใจโดยแท้ ซึ่งมีผลเท่ากับไม่ได้ให้ความยินยอมนั่นเอง ส่วนบุคคลในกลุ่มแรกซึ่งทราบถึงสภาพที่เลวร้ายหรือเงื่อนไขที่เอารัดเอาเปรียบของงาน แต่ก็ยังสมัครใจที่จะทำ แม้ไม่อาจถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แต่หากการทำงานในสภาพที่เลวร้ายและเอารัดเอาเปรียบเช่นนั้น มีกฎหมายกำหนดห้ามเอาไว้ นายจ้างก็ต้องรับโทษและชดใช้หรือจ่ายค่าตอบแทนแก่ลูกจ้างตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

รูปแบบการแสวงหาประโยชน์

การเอาคนมาเป็นทาส

อนุสัญญาต่อต้านความเป็นทาส (Slavery Convention (๑๙๒๖)) ได้นิยามคำว่า “ทาส” ว่าหมายถึง “สถานะหรือเงื่อนไขที่บุคคลหนึ่งมีอยู่เหนือบุคคลอื่น โดยมีการใช้อำนาจทุกอย่างอันพึงมีในฐานะเป็นเจ้าของ”

ผู้ต้องหารับซื้อเด็กชาย ม. ผู้เสียหายอายุไม่เกิน ๑๕ ปี เพื่อให้ทำการขอลา โดยผู้ต้องหา จัดให้ผู้เสียหายอยู่อาศัยในบ้านปิดประตูไม่ให้หลบหนี บังคับขู่เข็ญให้ขอลาเมื่อหลบหนีและ ถูกจับได้ ก็ถูกมัดมือ ถูกล่าและตี เป็นการกระทำลักษณะเพื่อจะเอาผู้เสียหายลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะ คล้ายทาส ผิดฐานค้ามนุษย์ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๐ ทวิ, ๓๑๒ , ๓๑๒ ทวิ, พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๖ (๕)

รูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

การนำคนมาขอลา

พระราชบัญญัติควบคุมการขอลา พ.ศ. ๒๕๘๔ มาตรา ๖ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการขอลา การขอลาทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิได้ทำการงานอย่างใด หรือให้ทรัพย์สินสิ่งใดตอบแทน และมีใช้เป็นการขอลาในฐานญาติมิตรนั้น ให้ถือว่าเป็นการขอลา

การขบขู่ การตีตีสตีไป การแสดงการเล่นต่างๆ หรือการกระทำอย่างอื่น ในทำนองเดียวกันนั้น เมื่อมิได้มีข้อตกลงโดยตรงหรือโดยปริยายที่จะเรียกเก็บค่าจ้างค่าดู แต่ขอรับทรัพย์สินตามแต่ผู้ฟังผู้ดูจะสมัครใจให้ นั้น ไม่ให้รับฟังเป็นข้อแก้ตัวว่าไม่ได้ทำการขอลา ตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หมายถึง การข่มขืนใจให้ทำงาน หรือให้บริการ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะ ที่ไม่สามารถขัดขืนได้

อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๒๙ (The IL Forced Labour Convention (No. ๒๙), ๑๙๓๐) นิยามคำว่า “แรงงานบังคับ” ว่าหมายถึง “งานหรือบริการทุกชนิดซึ่งเกณฑ์เอาจากบุคคลใดๆ โดยการขู่เข็ญ การลงโทษ และซึ่งบุคคลดังกล่าวนั้น มิได้สมัครใจที่จะทำเอง” ซึ่งจะเห็นได้ว่า การบังคับขู่เข็ญถือเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของ “แรงงานบังคับ” (forced labour)

การบังคับขู่เข็ญ คือ การที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยฝืนความรู้สึกของเขา หรือในสถานการณ์ปกติบุคคลดังกล่าวจะปฏิเสธที่จะทำการเช่นนั้น สิ่งต่อไปนี้สามารถบ่งชี้ว่าเป็นแรงงานบังคับ

๑. การขู่เข็ญหรือการทำอันตรายต่อร่างกายของคนงาน
๒. การจำกัดการเคลื่อนไหวและการกักกันไว้ในสถานที่ทำงานหรือสถานที่จำกัด
๓. การทำให้ตกเป็นทาสเพราะภาระหนี้สิน คนงานต้องทำงานเพื่อชำระหนี้หรือเงินกู้โดยไม่ได้รับค่าจ้าง นายจ้างอาจจัดหาอาหารและที่พักให้ แต่ก็คิดเงินค่าอาหาร และที่พักดังกล่าว ในราคาที่สูงมากจนคนงานไม่สามารถหลุดพ้นจากภาระหนี้สินได้
๔. ไม่จ่ายค่าจ้างหรือหักค่าจ้างมากเกินไปจนกว่าที่มีการตกลงไว้ล่วงหน้า

๕. ยึดหนังสือเดินทางหรือเอกสารประจำตัว เพื่อให้คนงานไม่สามารถหลบหนีหรือพิสูจน์สถานภาพตนเองได้

๖. ชูเชี่ยวว่าจะแจ้งแก่ทางการ ในกรณีที่คนงานเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สิ่งเหล่านี้เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคล และมักจะมีการใช้ความรุนแรงเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว

การบังคับด้วยวิธีอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

การขูดรีด หมายถึงการแสวงหาประโยชน์โดยวิธีการบีบบังคับเอาหรือวิธีการบังคับให้จำยอม ได้แก่ การเอาไรด์เอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมเช่นการทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องทนทำงานเพื่อชดใช้หนี้ที่ไม่เป็นธรรมหรือที่ตนไม่รู้หรือไม่ได้รับแจ้งล่วงหน้าหรือที่เรียกว่า Debt bondage หรือ debt work เป็นต้น

ความหมายของการค้ามนุษย์และองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ในประเทศไทย องค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ (ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔ และ มาตรา ๖)

๑. ผู้กระทำความผิด

๑.๑ บุคคลธรรมดา

๑.๒ นิติบุคคล

๒. การกระทำของผู้กระทำความผิด

- ธุระ จัดหา (ไปเลือกเฟ้นหามา จัดให้ได้คนมาไม่ว่ากระทำด้วยวิธีใดๆ)
- ซื้อ (เอาเงินตราแลกกับคน ไม่ได้หมายความว่าความถึงสัญญาซื้อขาย)
- ขาย (เอาคนไปแลกเงินตรา เอาเงินเขามาโดยยอมตนเข้ารับใช้การงานของเจ้าของเงินที่เรียกว่า ขายตัวลงเป็นทาส)
- จำหน่าย (ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน โอน เอาออก ซึ่งแฝงมาจากจ่าย)
- พามาจาก (นำไปหรือนำมาโดยมีต้นทาง และแสดงอาการต่อเนื่องเรื่อยมาถึงปัจจุบัน พามาจากที่ใดก็ได้ ในหรือนอกราชอาณาจักรก็ได้)
- ส่งไปยังที่ใด (ทำให้เคลื่อนพันจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อให้ถึงผู้รับหรือเป้าหมายด้วยอาการต่างๆ เช่น ส่งข้าม ส่งผ่าน ส่งต่อ เคลื่อนออกจากที่ ใช้ตรงกันข้ามกับมา โดยส่งไปยังที่ใดก็ได้ ในหรือนอกราชอาณาจักรก็ได้)
- หน่วงเหนี่ยว (รั้งตัวไว้ ดึงถ่วงไว้ กักไว้ ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง)
- กักขัง (บังคับให้อยู่ในสถานที่อันจำกัด เก็บตัวไว้ในสถานที่อันจำกัด)
- จัดให้อยู่อาศัย (จัดให้พักพิง พักผ่อน)
- รับไว้ (รับคนที่ผู้อื่นส่งให้ หรือพาไปสู่ที่พักเพื่อเก็บเข้าที่ หรือเอาเข้าที่)

๓. ผู้ถูกรกระทำ

๓.๑ ผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่สิบแปดปี) ต้องถูกรกระทำโดยมีพฤติการณ์พิเศษ คือ

• ช่มชู้ (ทำให้กลัว ทำให้เสียขวัญ ทำให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเกิดความเสียหาย เป็นภัยแก่ตนเอง แก่สกุลแห่งตน หรือแก่ทรัพย์สินของตน เป็นภัยอันใกล้จะถึงและอย่างน้อยร้ายแรงถึงขนาดที่จะพึงกลัว)

• ใช้กำลังบังคับ (ใช้แรงบังคับให้ทำ หรือใช้อำนาจสั่งให้ทำ หรือให้ปฏิบัติหรือให้จำต้องทำ หรือให้เป็นไปตามความประสงค์โดยกระทำแก่กายหรือจิตใจ ด้วยแรงกายภาพหรือวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้บุคคลอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้)

• ลักพาตัว (แอบหรือลอบนำคนไปหรือนำคนมา โดยบุคคลนั้นไม่ยินยอม)

• ฉ้อฉล (ใช้อุบายหลอกลวงโดยเอาความเท็จมากล่าวเพื่อให้เขาหลงผิด)

• หลอกลวง (ใช้อุบายทุจริตลวงให้เข้าใจผิด แสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งเพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด)

•ใช้อำนาจโดยมิชอบ (ใช้อิทธิพลที่จะบังคับให้ผู้อื่นต้องยอมทำตาม ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจหรือไม่ หรือความสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์ การปฏิบัติ การกระทำ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ)

• โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

๓.๒ ผู้ถูกรกระทำเป็นเด็ก (อายุไม่ถึงสิบแปดปี) ไม่ต้องมีพฤติการณ์พิเศษ โดยถ้ามีการกระทำต่อเด็กไม่ว่าเด็กจะยอมหรือไม่ก็ตามให้ถือว่าเด็กเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๔. ถูกรกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

• การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี (การได้ประโยชน์จากการค้าประเวณี, การค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำขำเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ)

• การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก (การทำให้เกิดมีขึ้นตามที่ต้องการด้วยอาศัยแรงงานหรือเครื่องจักร หรือโฆษณาให้แพร่หลายซึ่งสิ่งของหรือวัสดุต่างๆ ในทางที่ผิดศีลธรรม)

• การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น (การได้ประโยชน์ทางเพศในรูปแบบต่างๆ)

• การเอาคนลงเป็นทาส (ทาส หมายถึง บุคคลซึ่งตกอยู่ใต้อำนาจของบุคคลอื่นโดยสิ้นเชิง และจะต้องทำงานให้บุคคลอื่นนั้น คือการขายคนเพื่อนำไปใช้แรงงาน)

• การนำคนมาขอทาน (ขอทาน หมายถึง ขอเงินหรือสิ่งของเลี้ยงชีวิต)

- การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หมายความว่า

- การข่มขืนใจให้ทำงานหรือบริการ (บริการ หมายถึง การปฏิบัติรับใช้ การให้ความสะดวกต่างๆ หรือการปฏิบัติอื่นๆ ที่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความพึงพอใจ)
- โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น
- โดยขู่เชิญด้วยประการใดๆ
- โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือ
- โดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หมายถึง การจำยอมประการหนึ่งอันมิใช่โดยสมัครใจ ฎีกาที่ ๗๗๒๑/๒๕๔๙ หญิงทำงานเป็นลูกจ้างอยู่ในบ้านของชาย และถูกชายข่มขู่ ว่าหากไม่ยอมให้ชายกระทำชำเราจะส่งตัวหญิงให้ตำรวจดำเนินคดีข้อหาหลบหนีเข้าเมือง หญิงอยู่ในภาวะเสียเปรียบไม่อาจต่อสู้ขัดขืนชายซึ่งเป็นนายจ้างของตนได้ถือไม่ได้ว่าหญิงยินยอมให้ชายกระทำชำเรา

อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๒๙ (The ILO Forced Labour Convention (No. ๒๙), ๑๙๓๐) นิยามคำว่า “แรงงานบังคับ” ว่าหมายถึง “งานหรือบริการทุกชนิดซึ่งเกณฑ์เอาจากบุคคลใดๆ โดยการขู่เชิญ การลงโทษ และซึ่งบุคคลดังกล่าวนั้น มิได้สมัครใจที่จะทำเอง” ซึ่งจะเห็นได้ว่า การบังคับขู่เชิญถือเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของ “แรงงานบังคับ” (forced labour)

การบังคับขู่เชิญ คือ การที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยฝืนความรู้สึกของเขา หรือในสถานการณ์ปกติบุคคลดังกล่าวจะปฏิเสธที่จะทำการเช่นนั้น

สิ่งต่อไปนี้สามารถบ่งชี้ว่าเป็นแรงงานบังคับ

- การขู่เชิญหรือการทำอันตรายต่อร่างกายของคนงาน
- การจำกัดการเคลื่อนไหวและการกักกันไว้ในสถานที่ทำงานหรือสถานที่จำกัด
- การทำให้ตกเป็นทาสเพราะภาระหนี้สิน คนงานต้องทำงานเพื่อชำระหนี้หรือ เงินกู้ โดยไม่ได้รับค่าจ้าง นายจ้างอาจจัดหาอาหารและที่พักให้ แต่ก็คิดเงินค่าอาหารและที่พักดังกล่าว ในราคาที่สูงมากจนคนงานไม่สามารถหลุดพ้นจากภาระหนี้สินได้
- ไม่จ่ายค่าจ้างหรือหักค่าจ้างมากเกินไปจนกว่าที่มีการตกลงไว้ล่วงหน้า
- ยึดหนังสือเดินทางหรือเอกสารประจำตัว เพื่อให้คนงานไม่สามารถหลบหนีหรือพิสูจน์สถานภาพตนเองได้
- ขู่เชิญว่าจะแจ้งแก่ทางการ ในกรณีที่คนงานเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
- การบังคับด้วยวิธีอื่นเพื่อการค้า

• การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม (การขูดรีด หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์ โดยวิธีบีบบังคับเอาการแสวงหาประโยชน์โดยวิธี บีบบังคับให้ยินยอม)

การกระทำของบุคคลใดก็ตามที่เข้าองค์ประกอบครบทั้ง ข้อ ๑-๔ แล้ว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา ๖) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาท ถึงสองแสนบาท

การตัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการช่วยเหลือ

การตัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอน ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แล้ว ผู้นั้นจะได้รับการช่วยเหลือ ค้ำครองตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ บันทึกรายชื่อของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การตัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

คือการแสวงหาข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือไม่ใครเป็นผู้ได้รับความเสียหาย การกระทำดังกล่าวกระทำที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ใครเกี่ยวข้องบ้าง หลักในการพิจารณาว่า องค์ประกอบข้อ ๑-๔ โดยพิจารณาจาก

๑. พยานบุคคล
๒. พยานเอกสาร
๓. พยานวัตถุ

โครงสร้างของคำถามในคดีค้ามนุษย์

๑. พยานชื่ออะไร อายุเท่าใด พ่อแม่พี่น้อง ภรรยาสามี และบุตรชื่ออะไร สัญชาติอะไร มีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด

๒. มีใครเกี่ยวข้อง ชักชวนนำพามา หรือไปทำงานอะไร ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนหรือไม่

๓. งานที่ทำเป็นงานประเภทใด ลักษณะการทำงานอย่างไรสภาพสถานที่ทำงาน เป็นอย่างไรบ้าง สภาพสถานที่ความเป็นอยู่อาศัยเป็นอย่างไร

๔. รายได้หรือผลประโยชน์ตอบแทนมีอะไรบ้าง ถ้าไม่ประสงค์จะทำงานมีผลกระทบต่อผู้เสียหายและบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไรบ้าง

๕. มีการยึดเอกสารหรือบอกกล่าวในการทำงานหรือความเป็นอยู่ระหว่างทำงานอย่างไรบ้าง

๖. การติดต่อประสานงานหรือติดต่อกับทางราชการหรือญาติสามารถติดต่อได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ผู้ใดที่ไม่ได้ร่วมกระทำผิด แต่ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ถ้ากระทำ (มาตรา ๗)

๑. สนับสนุนการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์
๒. อุปการะโดยให้ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุม หรือที่พำนักให้แก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์
๓. ช่วยเหลือด้วยประการใด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์พ้นจากการถูกจับกุม
๔. เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ถูกลงโทษ
๕. ชักชวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

การกระทำเกิดนอกประเทศ

การกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์เกิดนอกราชอาณาจักร กฎหมายบังคับว่าจะต้องรับโทษ ในราชอาณาจักร (มาตรา ๑๑)

ผู้กระทำผิดเป็นข้าราชการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการ หรือผู้บริหาร หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงานหรือกรรมการองค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนด (มาตรา ๑๓)

ความผิดฐานค้ำมนุษย์ เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๔)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์

- ประมวลกฎหมายอาญา
- พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
- พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
- พ.ร.บ.ปราบปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก พ.ศ. ๒๕๓๑
- พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
- พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
- พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑
- พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘
- พ.ร.บ.ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๓๒
- พ.ร.บ.ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕
- พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๒

การบริหารและการดำเนินการ (มาตรา ๑๕, ๒๒)

๑. ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ระดับชาติ) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
๒. ให้มีคณะกรรมการประสาน และกำกับการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการ
๓. มีหน่วยงานธุรการ โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเลขานุการ

การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๑. ให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และให้หมายรวมถึง ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสาม ที่รัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว (มาตรา ๔ และมาตรา ๒๘)

สิทธิของผู้เสียหายและการช่วยเหลือ

- ๑) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ช่วยเหลือแก่บุคคล ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม (มาตรา ๓๓)

- ๑.๑ เรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ
- ๑.๒ การให้การศึกษา การฝึกอบรม
- ๑.๓ การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- ๑.๔ การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น
- ๑.๕ การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย

- ๒) กรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และเพื่อคุ้มครองป้องกันภัยแก่บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราวได้ แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ทั้งนี้ ให้อำนาจให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหาย เกินกว่ากำหนดเวลา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งอนุญาต ทั้งนี้ ศาลจะอนุญาตได้ไม่เกินเจ็ดวัน โดยจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ด้วยก็ได้

การจัดให้บุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราว ตามมาตรานี้ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในสถานที่อันสมควร ซึ่งมีใช้ห้องขังหรือสถานคุมขัง การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด (มาตรา ๒๘)

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๔๑ ผู้ใดพบเห็นหรือประสบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำทารุณกรรมต่อเด็ก ให้รีบแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ ได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง หรือเป็นผู้พบเห็นหรือประสบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กในสถานที่ใด ให้มีอำนาจเข้าตรวจค้น และมีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยเร็วที่สุด

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา ๔๑ นี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

มาตรา ๔๒ การดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๔๑ วรรคสองต้องรับจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก ก็อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนได้หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา ๓๓ และถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจก็ให้รับส่งเด็กไปยังสถานพัฒนาและฟื้นฟู

การส่งเด็กไปสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามวรรคหนึ่งระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม ให้กระทำได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๕ เพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกินสามสิบวันก็ได้

๓) ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงานอัยการโดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องขอจากพนักงานสอบสวนจะนำผู้เสียหายหรือพยานบุคคลมายื่นคำร้องต่อศาล โดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าได้มีการกระทำความผิดและเหตุแห่งความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบพยานไว้โดยพลันก็ได้ (มาตรา ๓๑)

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือพยานบุคคลจะให้การต่อศาลเอง เมื่อผู้เสียหายหรือพยานบุคคลแจ้งแก่พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้า

ให้ศาลสืบพยานทันทีที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ในการนี้ หากผู้มีส่วนได้เสียในคดีคนใดยื่นคำร้องต่อศาลแกลงเหตุผลและความจำเป็นขอถามค้านหรือตั้งทนายความถามค้านเมื่อเห็นสมควรก็ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้ และให้นำความในมาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคสาม และวรรคสี่แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าต่อมามีการฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๑ ก็ให้รับฟังพยานดังกล่าวในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้

มาตรา ๒๓๗ ทวิ ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานบุคคลจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณา

คดีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า พนักงานอัยการโดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องขอจากผู้เสียหายหรือจากพนักงานสอบสวน จะยื่นคำร้องโดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้ ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิด และผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการ นำตัวผู้นั้นมาศาลหากถูกควบคุมอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลเบิกความตัวผู้นั้นมาพิจารณาต่อไป เมื่อศาลได้รับคำร้องเช่นว่านั้น ให้ศาลสืบพยานนั้นทันที ในการนี้ผู้ต้องหาจะซักค้านหรือตั้งทนายซักค้านพยานนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ต้องหานั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ซึ่งหากมีการฟ้องคดีจะเป็นคดีซึ่งศาลจะต้องตั้งทนายความให้ หรือจำเลยมีสิทธิขอให้ศาลตั้งทนายความให้ตาม มาตรา ๑๗๓ ก่อนเริ่มสืบพยานดังกล่าว ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ในกรณีที่ศาลตั้งทนายความให้ ถ้าศาลเห็นว่าตั้งทนายความให้ทันทีให้ตั้งทนายความให้และดำเนินการสืบพยานนั้นทันที แต่ถ้าศาลเห็นว่าไม่สามารถตั้งทนายความได้ทันทีหรือผู้ต้องหาไม่อาจตั้งทนายความได้ทันทีให้ศาลซักถามพยานนั้นให้แทน

คำเบิกความของพยานดังกล่าวให้ศาลอ่านให้พยานฟัง หากมีตัวผู้ต้องหาอยู่ในศาลด้วยแล้วก็ให้ศาลอ่านคำเบิกความดังกล่าวต่อหน้าผู้ต้องหา

ถ้าต่อมาผู้ต้องหานั้นถูกฟ้องเป็นจำเลยในการกระทำผิดอาญานั้น ก็ให้รับฟังคำพยานดังกล่าวในการพิจารณาคดีนั้นได้

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเห็นว่าหากตนถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว บุคคลซึ่งจำเป็นจะต้องนำมาสืบเป็นพยานของตนจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า ผู้ต้องหานั้นจะยื่นคำร้องต่อศาลโดยแสดงเหตุผลความจำเป็น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานบุคคลนั้นไว้ทันทีก็ได้

เมื่อศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานนั้นและแจ้ง ให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องทราบในการสืบพยานดังกล่าว พนักงานอัยการมีสิทธิที่จะซักค้านพยานนั้นได้และให้นำความในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลมให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๗๒ ตรี มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี

๔) สิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน

เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย (มาตรา ๓๔)

๔.๑ จากรัฐตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘

๔.๒ จากจำเลย

- มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

การเรียกค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในระยะเวลาใดระหว่างที่คดีอาญากำลังพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นก็ได้

คำพิพากษาในส่วนที่เรียกค่าสินไหมทดแทน ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญาและในกรณีที่ศาลสั่งให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษา และให้อธิบดีกรมบังคับคดีมีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาในกรณีนี้ด้วย

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง และการบังคับคดีตามวรรคสามมิให้เรียกค่าธรรมเนียม และให้นำความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้

วิธีคำนวณค่าสินไหมทดแทน

ก) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ได้แก่การคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน รวมทั้งค่าเสียหาย ค่าขาดประโยชน์จากการที่ไม่ได้ใช้สอยทรัพย์สินระหว่างละเมิดและมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในจำนวนที่ต้องใช้นับตั้งแต่ทรัพย์สินถูกทำลาย หรือทำละเมิดในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

ข) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ชีวิต

- ค่าปลงศพ
- ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเพื่อการทำศพ
- ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย
- ค่าขาดไร้อุปการะ
- ค่าชดเชยจากการขาดการงานของบุคคลภายนอก

ค) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย

- ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่เสียไป
- ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ระหว่างเจ็บป่วย
- ค่าเสียความสามารถประกอบการงานในอนาคต
- ค่าชดใช้การขาดการงานของบุคคลภายนอก
- ค่าเสียหายที่ไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

อายุความละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๔๘ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑. ผลการตรวจอายุ
๒. ผลการตรวจร่องรอยการทำทารุณกรรม
๓. ผลการตรวจสุขภาพจิตใจ
๔. รูปถ่ายร่องรอยบาดแผล
๕. หลักฐานคำรักษาพยาบาล
๖. หลักฐานภาพถ่ายสถานที่ทำงาน และสภาพการทำงาน

๕) สิทธิได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายระหว่างที่อยู่ในความดูแลไม่ว่าบุคคลนั้นจะพำนักอยู่ ณ ที่ใด ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการดำเนินคดี ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของบุคคลในครอบครัวของผู้เสียหายด้วย

ในกรณีที่ผู้เสียหายจะให้การหรือเบิกความเป็นพยานในความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นพยานได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

ถ้าผู้เสียหายต้องเดินทางกลับประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวของผู้เสียหายอาศัยอยู่ในประเทศอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานในประเทศนั้นๆ ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน และไม่ว่าจะกระทำผ่านสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นๆ หรือไม่ก็ตาม เพื่อให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายและบุคคลในครอบครัวอย่างต่อเนื่องในประเทศนั้น (มาตรา ๓๖)

๖) เพื่อประโยชน์ ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู การเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหาย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการให้มีการผ่อนผันให้ผู้เสียหายนั้นอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว และได้รับอนุญาตให้ทำงานเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก (มาตรา ๓๗)

กรณีจะต้องส่งตัวกลับ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นคนต่างด้าวกลับประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาโดยไม่ชักช้า เว้นแต่บุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้อยู่

ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมีหลักฐานเอกสารตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคลนั้น (มาตรา ๓๘)

๗) ในกรณีที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ในต่างประเทศ หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยจริงหรือไม่ หากบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่ชักช้า และให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น

ในกรณีที่ผู้เสียหายในต่างประเทศเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและก่อนออกนอกราชอาณาจักร สถานะของการได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่เป็นการชั่วคราวยังไม่สิ้นสุด เมื่อได้ตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความถูกต้องของผู้เสียหายที่ถือเอกสารแล้ว หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เสียหายนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น และให้ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามสถานะและระยะเวลาที่เป็นอยู่เดิมก่อนออกไปนอกราชอาณาจักร

ในกรณีที่ผู้เสียหายในต่างประเทศเป็นคนต่างด้าวและไม่มีเอกสารประจำตัว แต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้ที่มีหรือเคยมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อได้ตรวจพิสูจน์สถานะของการมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของผู้นั้นแล้ว หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เสียหายนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้นและให้ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามสถานะและระยะเวลาที่เป็นอยู่เดิมก่อนออกไปนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๓๙)

๘) ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้เสียหายในความผิด

- ฐานเข้ามา ออกไป หรือ อยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

- ฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา

- ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือ รับรับบุคคลเพื่อค้าประเวณี และการเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี

- ความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (มาตรา ๔๑)

๙) สิทธิได้รับการคุ้มครองชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ห้ามมิให้มีการ

(๑) บันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงหรือสิ่งอื่นที่สามารถแสดงว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ไม่ว่าขั้นตอนใดๆ

(๒) โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่ทำให้บุคคลอื่นรู้จักชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือบุคคลในครอบครัวผู้เสียหายนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด

(๓) โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ภาพหรือเสียง ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด เปิดเผยประวัติ สถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำที่ผู้กระทำจำต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ในการคุ้มครองหรือช่วยเหลือผู้เสียหาย หรือผู้เสียหายยินยอมโดยบริสุทธิ์ใจ

หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๖)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับค้ามนุษย์

๑. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม (มาตรา ๓๓)

๑.๑ เรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ

๑.๒ การให้การศึกษา การฝึกอบรม

๑.๓ การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

๑.๔ การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น

๑.๕ การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย

๒. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

๓. พนักงานสอบสวน

๔. โรงพยาบาล

๕. นักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา

๖. พนักงานอัยการ

๗. สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

๘. ล่าม

๙. องค์กรพัฒนาเอกชน

๑๐. กระทรวงแรงงาน

๑๑. กรมบังคับคดี

๑๒. กระทรวงยุติธรรม

แนวทางปฏิบัติการณีสงสัยว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์

๑. การรับแจ้งเหตุ / มีเบาะแสผู้อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์

๑.๑ การรับแจ้งโดยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสามารถแจ้งโดยโทรศัพท์สายด่วนศูนย์ประชาชนดี ๑๓๐๐ หรือแจ้งโดยตรงไปที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานดูแลเด็กในจังหวัดต่างๆ เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงแรงงาน เป็นต้น

๑.๒ การรับแจ้งโดยองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งมีหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ทั้งในส่วนกลางและในจังหวัดต่างๆ หลังจากองค์กรพัฒนาเอกชนรับแจ้งแล้วบางองค์กรอาจประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการช่วยเหลือ แต่บางองค์กรอาจจะสืบค้นข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก่อนที่จะแจ้งประสานงานให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือต่อไป

๑.๓ การรับทราบข้อมูลโดยการตรวจตราเฝ้าระวัง ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสถานบริการ หรือพนักงานตรวจแรงงานปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ อาจเห็นพฤติกรรมที่มีข้อสงสัยว่าอาจมีผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ประเมินสถานการณ์ว่าจะดำเนินการช่วยเหลือทันที หรือสืบค้นข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการช่วยเหลือต่อไป

๒. ตรวจสอบติดตาม / สืบค้นข้อเท็จจริง

๓. การดำเนินการช่วยเหลือออกจากสถานที่ที่ถูกแสวงหาประโยชน์

๓.๑. กรณีที่ผู้รับแจ้งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานตรวจแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามที่กำหนดในกฎหมาย โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๒. การดำเนินการช่วยเหลือในระดับจังหวัด หลังจากรับแจ้งแล้วให้ดำเนินการตรวจสอบ หากมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีผู้เสียหายหรืออาจจะเป็นผู้เสียหาย ให้ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือสหวิชาชีพภายใต้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จังหวัด) ดำเนินการอย่างเร่งด่วน

๓.๓ กรณีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยแรงงาน ให้สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด เข้าร่วมดำเนินการกับชุดปฏิบัติการช่วยเหลือสหวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือ

๔. การดำเนินการหลังการช่วยเหลือให้ดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน

๔.๑ กรณีที่อยู่ในช่วงเวลาที่สามารถดำเนินการคัดแยกว่าผู้ใดเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้พนักงานสอบสวนจัดเตรียมสถานที่ที่มีความปลอดภัย ปลอดภัยจากการถูกแทรกแซงจากผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ กรณีที่มีผู้เสียหายหลายคน ให้จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะมาทำหน้าที่ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยประสานนักสังคมสงเคราะห์และล่าม

๔.๓ กรณีที่ผู้เสียหายอยู่ในภาวะไม่พร้อมที่จะทำการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือเป็นเวลาไม่เหมาะสม พนักงานสอบสวนทำหนังสือส่งตัวผู้ได้รับความช่วยเหลือเข้ารับการคุ้มครองในสถานดูแลก่อนแล้วดำเนินการคัดแยกในภายหลัง

๔.๔ กรณีไม่มีหลักฐานแสดงในเรื่องอายุของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือให้พนักงานสอบสวนทำหนังสือส่งตัวผู้ได้รับความช่วยเหลือไปโรงพยาบาล เพื่อตรวจพิสูจน์อายุโดยเจ้าหน้าที่ของสถานดูแลเป็นผู้ดำเนินการส่งตรวจ ผลการตรวจพิสูจน์อายุนำมาใช้ประกอบในการพิจารณาคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต่อไป

๕. การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หลังจากการช่วยเหลือผู้เสียหายหรืออาจจะเป็นผู้เสียหาย ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือทำหน้าที่คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เบื้องต้น พร้อมบันทึกความเห็นหรือข้อสังเกต เพื่อประสานส่งต่อข้อมูลให้พนักงานสอบสวน ในระหว่างการคัดแยกผู้เสียหายหรืออาจจะเป็นผู้เสียหาย ให้จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย

พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบการพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ โดยพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่รวบรวมได้จากพยานหลักฐาน และรับฟังความเห็นและเหตุผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยาที่ดูแลผู้นั้นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน

ในกรณีที่มีความเห็นต่างหรือแย้งกัน ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในสถานีดำรวจนั้นๆ ทำบันทึกความเห็น พร้อมแนบความเห็นต่างหรือแย้งนั้นไปยัง ศปค.จังหวัดพิจารณาโดยเร็ว และขอให้ส่งผลการพิจารณาพร้อมแนบข้อคิดเห็นของ ศปค.จังหวัดไปยังผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ในฐานะหัวหน้าพนักงานสอบสวนเพื่อพิจารณา และในระหว่างการพิจารณาให้บุคคลดังกล่าวได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๖. การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- การบริการของสถานคุ้มครอง
- การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- การส่งกลับภูมิลำเนา

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่ประสานกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดน สำนักงานประสานงานชายแดนไทย-พม่า สำนักงานประสานงานชายแดนไทย-กัมพูชา สำนักงานประสานงานชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กระทรวงการต่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศในการส่งกลับคนต่างด้าวที่ เป็นผู้เสียหายไปยังประเทศต้นทาง/ภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย

โดยให้ประสานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องในประเทศ ภูมิลำเนา (ถ้ามีหรือที่ประเทศภูมิลำเนารับรอง) เพื่อดำเนินการส่งกลับ การรับตัวกลับ การให้บริการ คืนสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลพร้อมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ ที่ให้การช่วยเหลือผู้เสียหาย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

ในกรณีส่งกลับเด็กที่ เป็นผู้เสียหายและเดินทางมาพร้อมกับญาติสืบสายโลหิต หรือผู้เสียหายที่เดินทางมาพร้อมกับญาติสืบสายโลหิตที่เป็นเด็กให้ดำเนินการส่งกลับพร้อมกัน

บทบาทของทิมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ด้านกฎหมายและการบังคับตามกฎหมาย

๑. กรณีในการรับแจ้ง

๑.๑ การเข้าช่วยเหลือ ตรวจค้น จับกุม

๑.๒ ถ้ามีทรัพย์สินให้ใช้กฎหมายฟอกเงินมาดำเนินการ

๑.๓ การคัดแยกผู้เสียหาย

๒. กรณีได้ช่วยเหลือเข้าสู่กระบวนการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แล้ว ต้องมีการทำแผนปฏิบัติงานคือ

๒.๑ กรณียังไม่มีการร้องทุกข์ดำเนินคดีอาญา ต้องจัดให้มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนท้องที่มูลคดีเกิด อ้างหรือเชื่อว่าเกิด ท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่อยู่หรือถูกจับ โดยในการประสานงาน และพาไปร้องทุกข์ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของทิมสหวิชาชีพ

๒.๒ กรณีมีการร้องทุกข์ดำเนินคดีอาญาแล้ว

๒.๒.๑ การสอบปากคำผู้เสียหาย ต้องกระทำภายในเวลา ๒๔ ชั่วโมง (มาตรา ๒๙) กรณีเป็นเด็กระยะเวลา ๗ วัน (ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๒)

๒.๒.๒ นำผู้เสียหายหรือพยานเข้าสืบพยานไว้ก่อนตามมาตรา ๓๑ (ภายในระยะเวลา ๒๔ ชั่วโมงตาม มาตรา ๒๙ หรือภายใน ๗ วัน กรณีเป็นเด็กตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๒)

๒.๒.๓ ในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการต้องมีการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบ ในโอกาสแรกถึงสิทธิที่เรียกค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และสิทธิ ที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย (มาตรา ๓๔)

๒.๒.๔ ในการสอบปากคำผู้เสียหายให้ในชั้นสอบสวนและชั้นสืบพยานไว้ก่อน ในชั้นศาล ต้องมีการสอบสวนหรือสืบพยานในเรื่องค่าสินไหมทดแทนด้วย และให้เจ้าหน้าที่

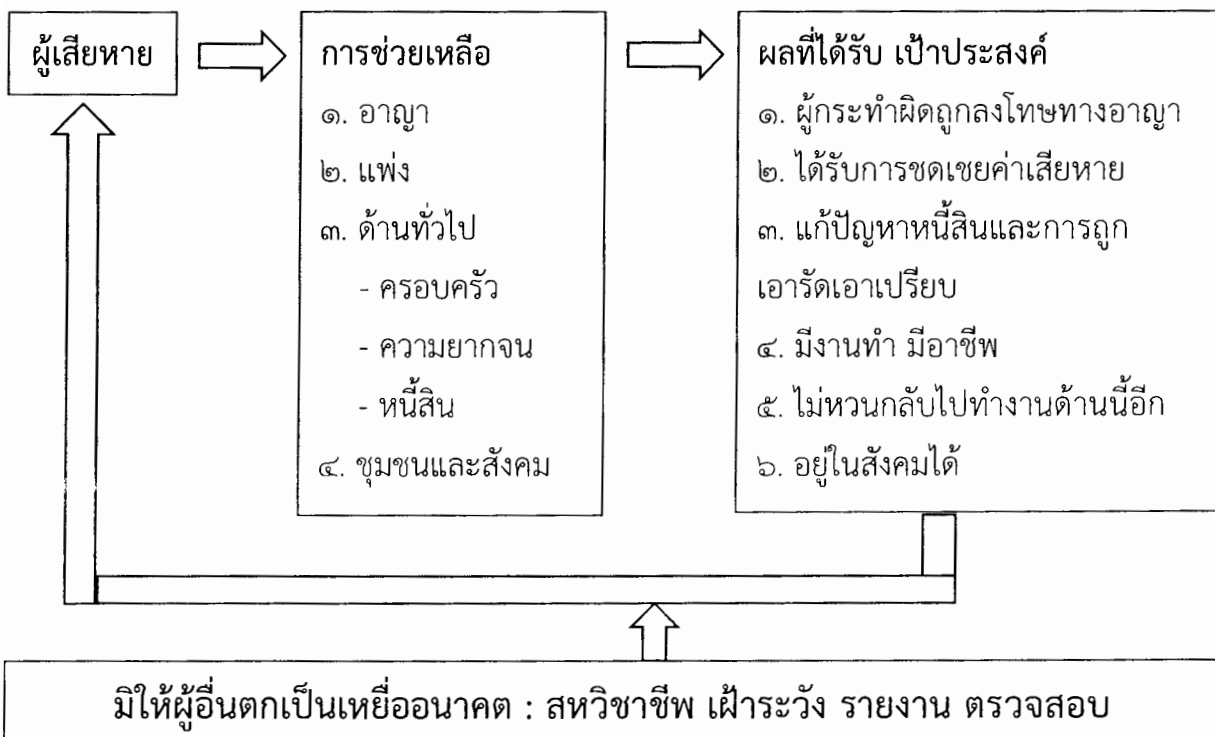

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประสานงานกับพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการเรียกค่าสินไหมทดแทนผู้เสียหายตามมาตรา ๓๕ โดยการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้คิดและคำนวณตามหลักค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘ ถึงมาตรา ๔๔๘

๒.๒.๕ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้วให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการแจ้งผลคำพิพากษาไปยังอธิบดีกรมบังคับคดี เพื่อดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษา

โดยเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องเป็นผู้มีหน้าที่สืบหาหลักทรัพย์ของจำเลย ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพื่อนำเจ้าหน้าที่บังคับคดีกรมบังคับคดีไปยึดทรัพย์จำเลยมาชำระหนี้ ตามคำพิพากษา และเมื่อได้รับเงินแล้วให้แจ้งให้ผู้เสียหายมารับหรือจัดส่งแก่ผู้เสียหายต่อไป (มาตรา ๓๕)

การทำงานของทีมสหวิชาชีพ

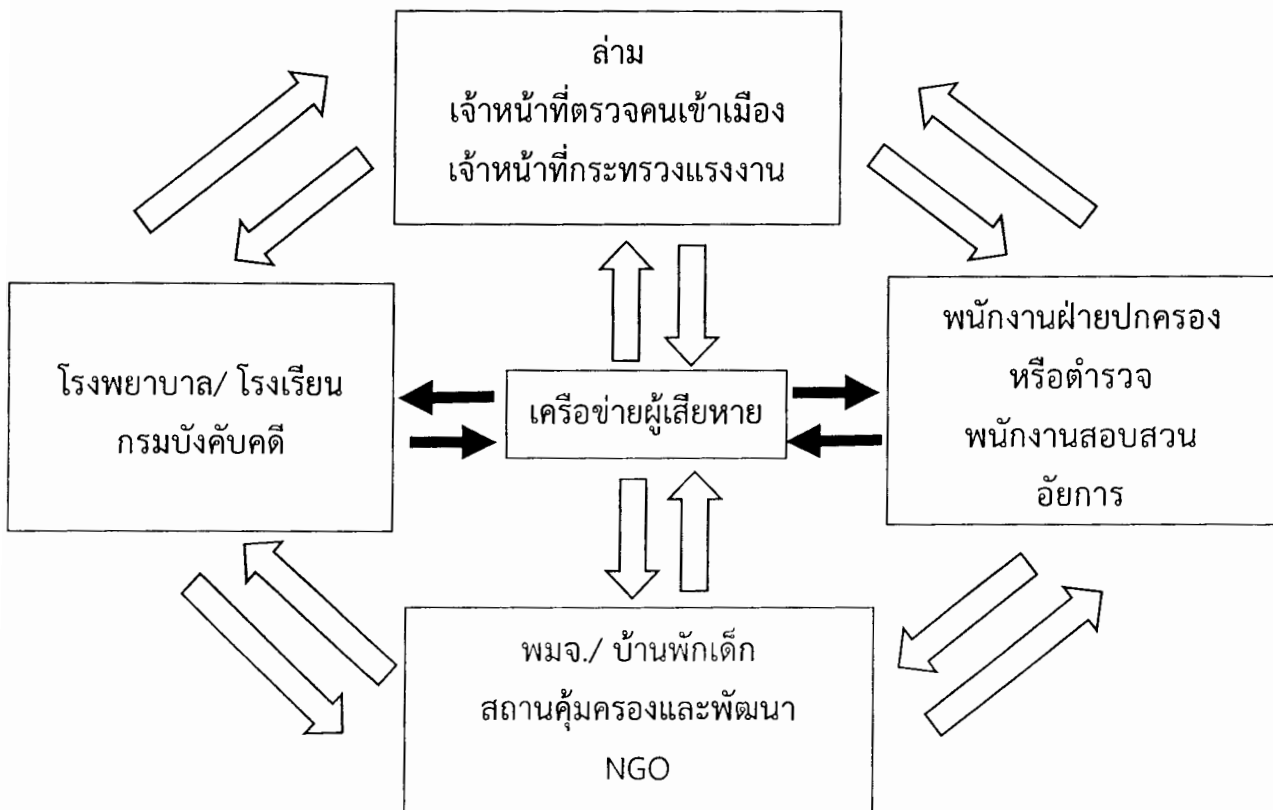
กลไกการทำงาน

๑) เชิงป้องกัน

๒) การดำเนินคดี

๓) การช่วยเหลือฟื้นฟู พัฒนา

โครงสร้างการทำงานของสหวิชาชีพ ในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์

ภาคผนวก

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองฯ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- (๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีคุ้มครองฯ พ.ศ. ....

ร่าง
พระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์
พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

๕๐๕

14.34

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๗๐๕

๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ ในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

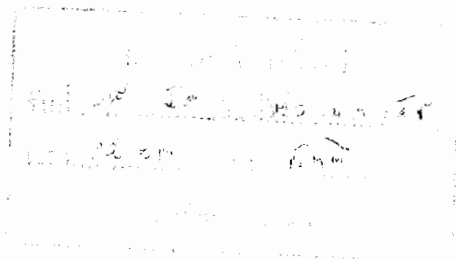
จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

๐๐๓ (๖) ๒๕๕๙
๒๖ ม.ค. ๕๙
๐๕.๕๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

เหตุผล

โดยที่การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน นอกจากจะส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐแล้ว ยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคติความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณา พิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๔)

มาตรา ๔ คดีคำมนุษย์ใดมีข้อหาความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกันรวมอยู่ด้วยและมีกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาความไว้เป็นการเฉพาะสำหรับข้อหาความผิดอื่นนั้นให้นำกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับกับข้อหาความผิดอื่นนั้นเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีคำมนุษย์หรือไม่ ให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกระบวนการพิจารณาใด ๆ ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น

การขอให้ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยปัญหาตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำอย่างช้าในวันตรวจพยานหลักฐานหรือวันสืบพยานในกรณีไม่มีการตรวจพยานหลักฐาน หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ห้ามมิให้มีการขอให้วินิจฉัยปัญหาดังกล่าวอีก และเมื่อได้รับคำขอจากศาลชั้นต้นแล้ว ให้ประธานศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยและแจ้งผลไปยังศาลชั้นต้นโดยเร็ว

เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว การดำเนินการใด ๆ ระหว่างศาลชั้นต้นกับศาลอุทธรณ์ตามมาตรา นี้ จะดำเนินการโดยทางโทรสารหรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้

มาตรา ๖ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ วิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้

มาตรา ๘ ในการสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นซึ่งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๙ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำข้อมูลประวัติ ผลกระทบ หรือความเสียหายที่เกิดต่อร่างกายหรือจิตใจ และข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็นอย่างอื่นของผู้เสียหาย ตลอดจนพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้องซึ่งศาลเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว หรือการพิจารณาพิพากษาคดี

มาตรา ๑๐ นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความผิดว่ามีลักษณะเป็นเครือข่ายหรือเป็นองค์กรอาชญากรรมหรือผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น เป็นผู้มื้อสิทธิพลหรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือไม่ประกอบด้วย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่พยานหลักฐานเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๑ ในการสั่งปล่อยชั่วคราว จะต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ และในกรณีที่เป็นคำสั่งของศาล หากมีการสั่ง ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเจ้าพนักงานหรือบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบดำเนินการให้ เป็นไปตามคำสั่งได้ด้วย

มาตรา ๑๒ การเรียกค่าสินไหมทดแทนผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับฟ้องคดีอาญาหรือ จะยื่นคำร้องในภายหลังขณะที่คดีอาญานั้นยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมได้ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี

ถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง หากศาลมีคำพิพากษา ลงโทษจำเลย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวน ที่เห็นสมควรก็ได้ คำสั่งดังกล่าวไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่ง เพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๑๓ นอกจากการให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แล้ว ถ้าปรากฏว่าในการกระทำความผิดมีการกระทำทารุณกรรม หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหงโดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้น ได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น ผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับ ฐานะทางการเงินของจำเลย ตลอดจนประวัติการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของจำเลยประกอบด้วย

มาตรา ๑๔ คำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหาย เพื่อการลงโทษ ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญา และในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดี ให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจาก

(๖)

ผู้เสียหายมีหน้าที่สืบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของจำเลยเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา โดยความช่วยเหลือของพนักงานอัยการ

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ ตลอดจนการบังคับคดีตามวรรคหนึ่ง มิให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ศาลอาญาสั่งรับคดีค้ำมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นนอกเขตศาลไว้พิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม หรือได้รับโอนคดีค้ำมนุษย์จากศาลอื่น ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ศาลอาญามีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ นอกเขตศาลได้ตามที่เห็นสมควร

การดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ศาลอาญาอาจกำหนดให้ทำการไต่สวนมูลฟ้อง หรือนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีที่ศาลชั้นต้นอื่นโดยใช้เจ้าหน้าที่ธุรการของศาลนั้นหรือของศาลอาญาเองทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการดังกล่าวก็ได้

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

มาตรา ๑๗ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๖ หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

มาตรา ๑๘ ให้คู่ความฝ่ายที่ยื่นคำคู่ความ คำร้อง คำขอ คำแถลง และสรรพเอกสารต่าง ๆ จัดทำสำเนายื่นต่อศาลในจำนวนที่เพียงพอต่อองค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความฝ่ายอื่น ความในวรรคหนึ่งมิให้รวมเอกสารตามมาตรา ๒๕

มาตรา ๑๙ ในคดีค้ำมนุษย์ ถ้าจำเลยได้ให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นการเปิดเผยถึงการกระทำความผิดของผู้ใช้ให้กระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดคนอื่นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินคดีแก่บุคคลเหล่านั้น ศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่จำเลยได้กระทำเพียงใดก็ได้

มาตรา ๒๐ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๑ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นการหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ให้โจทก์รายงานผลการติดตามจับกุมจำเลยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร

ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น มีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง

ให้ผู้ซึ่งชี้ช่องจนนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หมวด ๒

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

มาตรา ๒๒ ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๕๘ และในกรณีศาลเห็นว่าฟ้องไม่ถูกต้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง

มาตรา ๒๓ ในคดีที่มีการไต่สวนมูลฟ้อง ก่อนเริ่มไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาลให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าจำเลยไม่มี ก็ให้ศาลพิจารณาดังทนายความให้โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่เห็นสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล

คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนประกอบด้วย

มาตรา ๒๔ ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

มาตรา ๒๕ ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธ ให้โจทก์ส่งรายงานและสำนวนการสอบสวนพร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลก่อนวันตรวจพยานหลักฐานหรือวันสืบพยานในกรณีไม่มีการตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๒๖ คู่ความทั้งสองฝ่ายอาจอ้างตนเอง บุคคลหรือหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้

มาตรา ๒๗ ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนของโจทก์มาเป็นแนวทางในการพิจารณา และอาจไต่สวนเพิ่มเติมเพื่อหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๒๘ ในการไต่สวน ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานหรือบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานหรือบุคคลใดตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม แล้วรายงานให้ศาลทราบและจัดส่งพยานหลักฐานดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

มาตรา ๒๙ ให้ศาลพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจกล่าวอ้างได้

มาตรา ๓๐ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ให้ศาลมีอำนาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติมโดยได้รับอนุญาตจากศาล

การถามพยานของคู่ความตามวรรคหนึ่งจะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๓๑ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นและพยานที่ศาลเรียกมาเอง รวมทั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด

มาตรา ๓๒ ในกรณีดังต่อไปนี้ ถ้าศาลเห็นว่าหากรอการพิจารณาหรือสืบพยานไว้จะทำให้พยานหลักฐานสูญหายหรือถูกทำลายหรือยากแก่การนำมาศาลในภายหลัง ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้

(๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและการสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจกล่าวอ้างได้และจำเลยไม่คัดค้าน

(๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้

(๓) จำเลยได้มาปรากฏตัวต่อศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไป

(๔) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณา เพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๓๓ เมื่อคู่ความร้องขอและมีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้คัดคำเบิกความ พยานและรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลได้โดยกำหนดวิธีการและเงื่อนไขตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๔ เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น คู่ความมีสิทธิแถลงปิดคดีของตน ภายในเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่จำเลยไม่อยู่หรือไม่มาฟัง คำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลเลื่อนการอ่านไป และออกหมายจับจำเลยมาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง เมื่อได้ออกหมายจับแล้วไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลอ่าน คำพิพากษาหรือคำสั่งลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว

หมวด ๓
อุทธรณ์

มาตรา ๓๖ ให้จัดตั้งแผนกคดีคำมนุษย์ชั้นในศาลอุทธรณ์ โดยให้มีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีคำมนุษย์ที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๔ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือ คำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีคำมนุษย์ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ โดยยื่นต่อ ศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความ ฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือเมื่อมีการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ของศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรับส่งอุทธรณ์หรือคำร้องเช่นนั้นพร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์ แผนกคดีคำมนุษย์เพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยเร็ว

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ ให้เป็นหน้าที่ของจำเลย ที่จะต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์

มาตรา ๓๙ คดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต เมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษา ให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนและคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์ แผนกคดีคำมนุษย์ตามมาตรา ๒๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๔๐ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลชั้นต้นไม่ได้พิพากษา ลงโทษจำเลย และโจทก์ไม่ยื่นอุทธรณ์ ให้ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คดีนั้นได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่สิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

ถ้ามีการยื่นอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วม ในคดีนั้น แต่ถ้าไม่มีการอุทธรณ์ ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นที่สุดเมื่อครบกำหนดเวลา ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๑ ให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่ง โดยมีชกษา และภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ คำพิพากษาหรือคำสั่งของ ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๔๒ การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณา และการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

ฎีกา

มาตรา ๔๓ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ ให้ผู้ฎีกายื่นคำร้องแสดงเหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๖ พร้อมกับคำฟ้องฎีกา ต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านหรือ ถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์แล้วให้ศาลชั้นต้นรีบส่งคำร้อง พร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

มาตรา ๔๔ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ ไม่ได้พิพากษาลงโทษจำเลยและโจทก์ไม่ยื่นฎีกา ผู้เสียหายอาจยื่นคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาตามมาตรา ๔๓ ได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่สิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๔๓ และถ้าศาลฎีกาสั่งรับฎีกานั้นไว้ พิจารณาตามมาตรา ๔๖ ให้ถือว่าผู้เสียหายอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้น

มาตรา ๔๕ คำร้องตามมาตรา ๔๓ ให้พิจารณาและวินิจฉัยโดยองค์คณะ ผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน

การวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้บังคับตามความเห็น ของฝ่ายที่เห็นควรรับฎีกา

มาตรา ๔๖ ให้ศาลฎีกามีอำนาจรับฎีกาตามมาตรา ๔๓ ไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่า ปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย

ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ
  - (๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกันหรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา
  - (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน
  - (๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น
  - (๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย
  - (๖) เมื่อจำเลยต้องคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้ประหารชีวิต
  - (๗) เมื่ออัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองในคำฟ้องฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย
  - (๘) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา
- ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้พิจารณา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

มาตรา ๔๗ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัยและระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๓ การตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดีให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๔๘ ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นฎีกามาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีค้ำมนุษย์ในศาลฎีกาโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๙ บรรดาคดีค้ำมนุษย์ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง
พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์
พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐแล้ว ยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคืบคลานที่เกี่ยวข้อทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

(๑) กำหนดนิยาม “คดีค้ามนุษย์” “ก.บ.ศ.” “คณะกรรมการ” และ “พนักงานเจ้าหน้าที่” (ร่างมาตรา ๓)

(๒) ให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัยปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีค้ามนุษย์ (ร่างมาตรา ๕)

(๓) ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๖)

(๔) กำหนดให้วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์เป็นระบบไต่สวนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตามพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และในกรณีที่ไม่มีทนายผู้ใดใช้ได้ด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ดังกล่าว ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๗)

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นพิเศษ โดยให้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ และคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและภัยอันตรายที่จะเกิดแก่พยานหลักฐาน (ร่างมาตรา ๑๐) การกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ และในกรณีที่เป็นการสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเจ้าพนักงานหรือบุคคลซึ่งจะต้องรับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งได้ด้วย (ร่างมาตรา ๑๑)

(๖) กำหนดให้การสืบพยานก่อนฟ้อง การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็น ศาลอาจอนุญาตให้มีการเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ (ร่างมาตรา ๘)

(๗) กำหนดให้เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย แล้ว ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าปรากฏว่าในการกระทำความผิดของจำเลยมีการกระทำความรุนแรง หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกายหรือก่อกวน ช่มเหงโดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย (ร่างมาตรา ๑๓)

(๘) กำหนดกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒๐)

(๙) กำหนดโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวและถ้าเป็นการหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ให้โจทก์รายงานผลการติดตามจับกุมจำเลยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร (ร่างมาตรา ๒๑)

(๑๐) กำหนดวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การไต่สวนมูลฟ้อง การสืบพยานและการนั่งพิจารณาในระบบไต่สวน โดยให้ดำเนินการต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ (ร่างมาตรา ๒๙)

(๑๑) กำหนดให้จัดตั้งแผนกคดีค้ำมนุษย์ชั้นในศาลอุทธรณ์โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีค้ำมนุษย์ที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๖) และกำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น (ร่างมาตรา ๓๗)

(๑๒) กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจรับฎีกาไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้น เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัยและในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้พิจารณา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น (ร่างมาตรา ๔๖)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)